

Férfi ingek: Szines francia batiszt. Angol piqué és szegélyes mellű fehér sifon. **Pongyola utazó- és háló ingek.** — Divatos **éskabotok.** Nap- és Esernyők. Angol foulard és batiszt nyári Nyakkendő. Férfi és Női. Harisnyák. Kesttyük és Angol sarga bőr cipők. **Férfi Nemez- és Szalmakalapok.** Utazó- és Fürdő Czikkok Nagy választékú Raktára

FÖLDVÁRY IMRE
BUDAPEST 7156
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

A SZEPSEG APOLASÁHOZ.
Eddig el nem ért **HATÁS.**
KIELHAUSER H. folyékony **Glycerin-Crème**
ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú tündéséget eleveníti és azt illádon fenntartja. Legjobb övszer levő, szél és napsütés ellen, eltávolít napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.

Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, bársonyszerű bőrt idéző. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a **Párisi Hőlgypuder**
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.

Hamisított párisi hőlgypudertól és Glycerin-Crémétől óraokojának; csak az a valódi, melyen a csizkén, valamint a leírásán a mellékelt védjegy van.

Raktár minden gyógyszertárban és illatszertárban.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkittünb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsírmennyiségű készítmény a 7163

Margit Crème.
Rövid idő alatt szünteti szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ránczokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is úde bájos arczint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hőlgypor** 60 kr., 3 színben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fopép** (Zahn pasta) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerháza,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, Budapest Király-utca 12.

A HYGEA
hajbalzsam
valóban maga a tökéletesség, ha arról van szó, hogy a szürke hajnak eredeti fiatalos színe, fénye és szépsége visszaadassék. Megújítja a haj életfolyamatát, szívósságát és növesi képességét, mint hajszépitőszert pedig egyenesen páratlan. 7128

Úvege 1 fnt 50 kr és 2 fnt 50 kr.
Valódi minőségben egyedül kapható **DIMITRIJEVIĆ S.** gyógyszerésznél Araes, Banat. 42.

Dr Leras
VAS PHOSPHÁT
Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és osontok legfontosabb elemeit. Kétféle gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vervesztés eseteiben, szabályozza a noszámot, könnyű emészterti és kiválóképpen hőlgyeknek, fejlődésben lévő fiatal lényeknek, valamint gyenge gyermekeknek legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 fnt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszertára király-utca 12. sz.

Fekete selymekelmék
valamint fehér és mindentel más színűk igazi gyári áron, a valódiságot és tartósságot való jótállás mellett, méterenkint 35 krajól 12 krajól portó- és vámmentesen házhoz szállítattak. Magánosok részére a legjobb, követelem megrendelési formán. Ezer meg ezer olaszországi irak. Minták bérmentesen küldetnek. Svájcba a levélpórtó kézszerezés.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selymekelme-gyárak szővelője Zürich. 6953
spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Vértés gyógysz.-féle
keleti labdacsock.
Használat előtt. 7141 Használat után.
Gyenge nőknek szép telt testi formát kölcsönöznek. Egy adag 3 fnt.
Kapható **VÉRTES L.** sasgyógytárban Lugoson 96. sz.

SZABADALMAKAT (Patente). Kieszközől, védjegyeket és mintákat belajstromoztat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabaldalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5
Alapítottott 1876. 7121
Veszek! Eladok! Cserélek!

A budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló butorszakosztály által alakított 7132
BUTORCSARNOK
VIII., Bérkocsis-utca 12.
az ipartestület saját házában állandóan készletben tart **háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezéseket**. Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek jó és szolid **butorokat juttányos áron** a közvetítők illetoleg kereskedők mellözésével az illeto asztalos-mesterektől készen vagy tetszészerinti megrendelés útján beszerezhetni.

20. SZÁM. 1897. BUDAPEST, MÁJUS 16. 44. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 fnt. Coupan a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 fnt. Coupan a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5. — Külföldi előfizetésekre a postalgó megváltozott viteldij is csatlólandó. POLITIKAI UJDONSÁGOK együt. { félévre — 6. { félévre — 2.50

A POZSONYI KORONÁZÁSI EMLÉKSZOBOR.
A régi koronázó városban, Pozsonyban, a koronázási domb helyén, a hol a megkoronázott királyok a kardvágást tették meg, áll immár Mária Terézia királynő fehér márvány szobra, emlékeül a királykoronázásoknak, emlékeül egy nagy multú uralkodónak.

áll s magasba emelt kardjával a határ felé mutat; balról magyar főúr lép a paripa mellett, a királynő felé fordítva kifejező arczát, s nyugodt elégteliséggel mutat baljával oldalt, az ország felé. Az egész szobor-csoportozaton nagy méretei mellett is sok a finomság, s fő alakjában a női kellem is szerencsésen érvényesül.

hogy művészi pályáján haladhasson. 1858-ban született. Szegény szülők gyermeke lévén, nem taníthatatták s az elemi iskolák után a gyermek lakatos műhelybe jutott inasnak. Rajzolgatni, faragni igen szeretett s mihelyt egy kis ideje jutott rá, ebben gyakorolta magát. Jóravaló iparos legény lett belőle, értelmességével, ügyességével kivált társai közül. Egy iparkiallításra szépen megrajzolta díszes vaskapu tervet készített, a mért arany éremmel jutalmazták. Ez buzdította s a faragásban akarván magát képezni, egy kis ösztöndíjjal a zay-ugróci fa-faragó intézetbe juthatott. Itt fejlődött művészi tehetsége. Szorgalma, komolysága, előmenetele az öreg Zay gróf figyelmét is magára vonta s jóakaróan buzdította. Négy évet töltött itt, aztán a katonáskodás három esztendeje következett. Ez sem csüggeszté s talált módot erős akarata, hogy magát művelje s így a katonáskodásban szellemi fejlődése nem akad meg.

A szobrot Pozsony városa az ezredéves ünnepre rendelte meg, de csak az ősszel készült el. Fehér márvány szobor lévén, Olaszországban, a carrarai híres márványbányáknál vették ki, s ott késtek meg vele. Ünnepeyes leplezése e hó 16-ikán lesz, a király, a királyi család számos tagjának, a minisztereknek, az országgyűlés és a tudományos testületek s hatóságok küldöttségeinek jelenlétében, nagy pompával. A pozsonyi szép Dunapart ékessége a szobor, s egy fiatal művésznek dicséret alkotása. Dicsérik klasszikus formáit és összhangzatos hatását.

Majd ismét hazatért Pozsonyba; szobrászati művekhez fogott; köböl és fából dolgozott. Az emberi életől készült allegóriájával keltett először általános figyelmet, mely úgy a benne rejlő gondolatnál, mint formai és tehnikai kiválóságánál fogva igen megnyerő tanúsága lett a fiatal Fadruszban rejlő tehetségnek. Pajzs közepén van egy szépen mintázott fátyolozott arc, alatta egy urnából lombos ág fakad, kisebb ágakban és levelekben folytatódva. Az első levélnél egy biméből üden mosolygó gyermek bontakozik ki, a mint pillangó után nyúl; egy másikból fiatal lány, ki almát készül leszakítani; azután egy férfi következik, gondterhelt arczezal; majd egy öreg asszony tuskés botra támaszkodva. Körülte az ág is tuskés már, mely végül megtörik, fátyol borúl rá, a halál és örök rejtély képe. A kis mű megszerezte készítőjének az első pártfogást. A pozsonyi első takarékpénztár ösztöndíjat szavazott meg neki, a kormánytól szintén ösz-

A POZSONYI KORONÁZÁSI EMLÉKSZOBOR. — Fadrusz János szoborműve.

Megérkeztek legújabb mosószövedeink
u. m. zephyr, levantín, batiszt. Minták kívánatra bérmentve küldetnek.
Kunz és Mössmer vászon és fehérnemű áruháza Budapest, Kigyó-tér, a „Szép juhásznő“-hoz.

Cacao van Houten
E gyártmány hitünősége magyarázza meg annak rendkívüli kelendőségét. 6989

Feszy társaság körkép palotájában Városliget 7173
Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem
óriási körkép. Látható: reggel 9 órától esti 8 óráig.
Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr.
Gyermekjegy 30 krajczár.

La Première Marque du Monde GUERLAIN
Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins: 15, Rue de la Paix, PARIS

“Eau de Cologne Higéonienné”
“Crème de Fraises”
“Jardin de mon Curé”
“Savon Sapocti”
Delicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.
Cold-Cream Spécial Pour tonifier et adoucir la peau.
Extrait pour le Mouchoir Remarquable par sa distinction.
Absolument neutre pour la figure et les mains.

töndíjat nyert. Ezzel Bécsbe ment, hogy most már egészen a szobrászatnak éljen. A szintén poszonyi születésű Tilgner szobrásznál tanult, az akadémián pedig Hellmer tanárnál. Másfél év alatt sokat haladt és Szent Sebestyén szobrát az akadémia pályázatán arany éremmel tüntették ki. Most már önállóan dolgozott, mellképeket, síremléket és egy nagyobb márvány csoportot. A budapesti múcsarnok kiállításán a fölfeszített Krisztus szobrával tünt fel. Előkelő tehetség, művészi felfogás és önállóság nyilatkozott a műben, és szívesen adták meg számára a kiállítás első kitüntetését, az ezer forintos nagy díjat.

Ez a műve tette ismertté nevét szélesebb körben, s Pozsonyban megerősítette a készséget, hogy a koronázási emlékszovert is Fadruszra bízzák. Eddigi sikerei növelték becsvágását, tanulási kedvét. A kolozsvári *Mátyás-szoborra* is pályázott, s az ő tervét ítélték legjobbnak hízegő elismeréssel s rá bízták a monumentális szobor készítését. Most ezen dolgozik; a nagyméretű szobor főalakját már be is fejezte. Időközben a fővárosba tette át műtermét, Mária Terézia szobrával is itt készült el. Szép műterme a budai oldalon a Naphegyen emelkedik. A Zilahon föllátható *Wesselényi-szobor* is az ő műve lesz, szintén monumentális méretekben. Kiseb munkái közt említésre méltó az igazságtügyi palotán a két *törvényhozó*.

Sok küzdelem, kitartás, szellemi épség juttatta el Fadruszt az iparos műhelyből a művészet-hez, melyet hogy hazánkban előbbre vigyen, oly biztatón indul pályáján.

MÁRIA TERÉZIA POZSONYBAN.

A poszonyi koronázási szobor, melynek e hó 16-án történő leleplezése a nemzet és királya kettős ünnepét jelenti, örök emlékeztetője annak a nevezetes történelmi eseménynek is, mely a magyar hűség és vitézség legszebb példáját mutatta a minden fölül szorongatott királynő, Mária Terézia trónja önfeláldozó megvédelmében.

Az osztrákok közt is voltak, a kik a külellen-ség veszélyével szemben a magyar alkotmányban vélték megtalálni a segítséget. Ilyen volt p. o. *Stahremberg* Gundaker gróf. Az első közé tartozott, a kik a magyar országgyűlés egybe-fűzését sürgették már az 1740 okt. 24-iki kon-ferencián, — melyen rajta kívül *Sinzendorf*, *Pálffy*, *Kinsky*, *Bartenstein* s a két *Harrach* vettek részt, — s az ő hathatós támogatása is befolyással bírta arra, hogy a fejedelmünk a törvényesség terére lépve, 1741 május 18-ára összehívta Pozsonyba az országgyűlést.

Az e napon, reggeli 9 órakor megnyílt országgyűlésen a nemzet kegyeleke abban nyilvánult az elhunyt III. Károly iránt, hogy a követek mindannyian feketében jelentek meg, és pedig magyar ruhában. Német szabású öltözetet a magyar udvari kancelláriánál levő *Diarium Dietale* szerint csak *Pálffy János*, *Esterházy József*, *Szirmay Tamás* sárosi főispán s *Kolinovics* szerint meg *Andrássy Péter*, *Erdődy László*, *Bar-tolossy János*, továbbá a később érkezett *Zichy Károly* gróf viseltek.

A rendek tábláján *Grassalkovich* személynök elnököl, a terem többi részétől korláttal elzárt lépcsőzetes emelvényen a királyi tábla tagjai ültek. A felső tábla üléstermét *Szent István* képe díszítette, a mint *térhajta* esd oltalom-ért a *Szent Szűzhöz* s a terem közepén levő asz-

FADRUSZ JÁNOS.

tal körül gyülekeztek: jobbról az érsek és püspökök, balról az ország bírói tágas karszékekben. Székét, hogy jobban haljon és lásson, a nádornak üresen maradt székehez közel tova ült a terem közepén az agg primás, *Esterházy Imre*; mellette gr. *Patachich Gábor* kalocsai érsek, gr. *Erdődy Gábor* egri püspök, és más püspökök. Balra az asztaltól gr. *Pálffy János* országbíró, tisztos agg főúr, gróf *Esterházy József* horvát bán és a többi méltóságok helyezkedtek el.

Egy Bécsbe küldött deputáció hívta meg Mária Teréziát Pozsonyba a koronázásra, s fejezte ki egyúttal részvétét is atyja halála s szerencsekívánatai fia születése felett. A küldöttséget, melyet *Erdődy* püspök és *Esterházy Ferenc* főlovászmester vezetett, május 27-iken délután fogadta a királynő a Burgban s hármas térdhajtás után mondott latin üdvözlő beszédükre Mária Terézia is latinul válaszolt. Mikor a magyar küldöttség a Burgból távozott, a palota egyik ablakából fölmutatták a népnek az akkor még csak tíz hetes *József* főherceget.

Ugyazonan nap vonultak át Bécsen *Trencs* pandúrjai *Sziléziába* menve: húsz szabad csapat, mindegyik 50 emberből, — összesen ezereken felül. Szerb módra voltak öltözve, bő köpenyegekben vörös csuklyákkal. Harsogó török muzsikával fogadták az elejökbe kecsiszó uralkodónót s mindenféle harci gyakorlatot végeztek előtte, azután szép rendben ellépdéltek Mária Terézia előtt, ki minden legényt három ujonduj húszszal ajándékozott meg.

Pár hét múlva, június 20-án, Mária Terézia ünnepélyesen bevonult Pozsonyba férjével és leányával, *Marianna* főhercegnővel. A hajók, melyek az udvart hozták, mindenütt nemzeti színben és nemzeti cimizzel voltak díszítve. Vörös, fehér, zöld volt a hajólegénység színe is: a magyar államiság jelvényei teljes mértékben érvényesültek.

Előtte való éjszakán az uralkodónó és kísérete *Abensberg* és *Traun* gróf *petronelli* kastélyában pihent meg. Másnap déliben ért *Walterskirchen* báró *wolfsthal* kastélyába a magyar határra, hol ebédjét is elköltötte. Itt várt már reá a magyar országgyűlés küldöttsége a kalocsai érsek vezetése alatt. Az országgyűlés már előbb

elhatározta a primás indítványára, hogy a királynőt e fölköltással üdvözli: «Vivat domina et rex noster!» — habár sokan voltak a rendek közül, a kik a «Vivat rex et domina nostra!» változathoz ragaszkodtak, melyben a királyi cím megelőzi az «ürnök» kifejezést s így tisztábban kifejezi a magyar közjog állását, mely a koronázáshoz köti a királyi méltóság tényleges gyakorlását.

Délután négy órakor már ügydörgések hirdették a fejedelmi menetet, a határon üdvözlő küldöttség elindulását. Roppant néptömeg összeseregése közt, a rendek és főurak lóháton, a főpapok díszes hintókban, ragyogó díszruhákban vonultak a Pozsonytól felérnyira a Duna jobb partján fekvő «hős hegyhez», mely Ausztriát Magyarországtól elválasztja s hol pompás sátor volt emelve az udvar számára. Őt óra tájban érkezett ide Mária Terézia nyitott hintóban, mellette férje s annak öccse, *Károly lotharingi* herceg. A primás latin beszédére jó latinsággal válaszolt a királynő, ki drága fehé, aranyfűlű átszőtt, kék virágokkal díszített magyaros szabású ruhába volt öltözve. Azután zúgó éljenzés között vonult a Duna hidján át a régi poszonyi királyi várpalotába.

Másnap az országgyűlés tagjai átvették Mária Terézia kezéből a királyi javaslatokat és haladéktalanul hozzáálltak a nádorválasztáshoz közös ülésben, melyen a honfiusított indigena családok, a *Lobkovitzok*, *Lichtensteinok*, *Schwarzenbergok*, *Sinzendorforok*, *Stahrembergok*, *Seilernek*, *Traunok* is részt vettek. A királyi kijelölő irat két katolikus és két protestáns nevet tartalmazott: *Pálffy János* és *Esterházy József*, azután *Révay Pál* és *Zay Imrét*. A kijelölés hallatára azonban fölemelkedett *Esterházy József* és megindult hangon kérte az országgyűlést, hogy figyelemmel *Pálffy*nak az övéinél nagyobb érdemeire, hagyják tekinteten kívül az ő személyét s egyhangúlag nyugodjanak meg *Pálffy* személyében. Miután *Grassalkovich* is *Pálffy* mellett emelt szót, a gyűlés egyhangú: «Éljen *Pálffy*, Magyarország nádora!» kiáltással szentesítette a királyi kijelölést.

Voltaképp azonban *Pálffy* nádorrá választatása már rég eldöntött dolog volt; s maga *Pálffy* már hetekkel előbb elkészítette pecsétjét. A királyné tetszését is alig nyerhette volna meg más választás, mint e kipróbált baráté és hű alattvalóé. *Pálffy* köszvénye miatt beteg volt; a királyi trónterembe is karon kellett bevinni, hogy a hódo-lati esküt letegye. Alig tudott a lábán megállni s beszédében is meg-megszakították szénvedései. Mária Terézia látható meghatótsággal nyújtotta feléje kezét, melyet az agg nádor csókokkal halmozott el.

A koronázási diploma felett folyt országgyűlési tárgyalások azonban a rendek részéről még nem egy nehézségnek néztek elébe. Mária Terézia szándékai sok oldalról bizalmatlansággal találkozott, s az alkotmány biztosítékainak védelmében a rendek oly intézkedésekről tartották szükségesnek gondoskodni, melyek Mária Teréziánál elszánt ellenállást kelteket s melyek miatt csak hosszabb habozás után állt rá némely engedményekre. De a külellen-ség fenyegetése nem engedte meg a halogatást; tehát a koronázási diploma végre elkészült, azt a királynő június 24-én este aláírta s így nem állt több akadály a Mária Terézia királyi koronázásának, mely a következő napon, június 25-én nagy fénynel végbe is ment.

A rendek egy részének látható tartózkodása nem akadályozta Mária Teréziát, hogy igazi hi-

veit fejedelmi módon ne jutalmazza. *Pálffy János* nádor, ki, bár hetvennyolcz évét betöltötte, ép azon nap vezette oltárhoz *Stubenberg Julia* grófnőt, az 1741 június 14-én elhalt *Zichy Károly* gróf özvegyét, a királynének drágaköveibe foglalt képét kapta, s ugyanazzal tüntette ki Mária Terézia *Esterházy József* gróf országbíró, a kit *Károlyi Sándorral* és *Csáky Györggyel* együtt tábornagygyá is kinevezett. *Baranyai János*, *Koháry* András, *Festelich János*, *Ghülányi János* altábornagy rangot kaptak, mások ismét tábornokká léptek elő. A primás, a kalocsai érsek, *Erdődy* és *Barkóczy* püspökök drága főpapi keresztet kaptak, többen a felső tábla tagjai közül titkos tanácsosi és kamarási méltóságot nyertek. — r.

«ÉLETÜNKET ÉS VÉRÜNKET!...»

A ki csak a magyar történelem legkisebb kitérásban járatos is, lehetetlen, hogy ne ismerje azt a páratlanul nagyszerű jelenetet, a melyet a lovagias magyar nemzet áldozó készsége s Mária Terézia királynő ritka tapintata és elhatározása idéztek elő. Több mint másfél száz éve múlt el annak, hogy e jelenet lejárásodott, de a «kegyes királynő» fenkölt alakja még most is úgy él nemzetünk képezetében, a mint bizalommal fordult a környező veszedelemben hazánkhoz, s e bizalomra a legegységűbb határozatot volt a válasz, a mely valaha királyi javaslatot követelt.

Ez volt kétszáz esztendő viszontagságos történetében az első időpont, a midőn a Habsburg-házból származott király nemcsak közel fért a nemzet szívéhez, hanem egyenesen megnyerte azt. Dédapánk úgy hívatkoztak erre a jelenetre, mint a mely kitörülhetetlen bélyeget nyomott a nemzetre az egész világ előtt. *Macaulay*, a híres angol történetíró, szintén nem haboz annak rendkívüli fontosságát elismerni, mint olyan, a mely részben legalább őseink vitézségétől és önfeláldozásától tette függővé a Habsburg-ház nagyhatalmi állását s Közép-Európa egy jó részének alakulását. A magyar nemzet áldozó készsége ez önkénytelen nyilvánulására osztrák szomszédaink a legkevésbé mertek számitani. De az éles tekintetű királynő tudta, mikor lehet őszinte bizalommal sikert aratni, mikor már lábait alatt is ingadozott a föld.

Annál meglepőbb nemzetünk rendkívüli magatartása, mert a koronázó országgyűlésen a királynő és az ország rendei nem tudtak békes megállapodásra jutni. Az országgyűlés hazánk bizonyos önállósága mellett küzdött s olyan magyar miniszterium-félet hozott javaslatba, hogy a belügyi kormányzatot, a pénz- és hadügyi törvényes önállóságot biztosítsa; de Mária Terézia megígerte, hogy a német miniszterekre nem fog hallgatni magyar ügyekben, a mit azonban az ország kíván, az a bizalmatlanság jele. A mire *Esterházy József* gróf, az ország bírása így válaszolt: «Nem, ellenkezőleg a legnagyobb bizalomnak jele az, hogy a mit az ország kétszáz év óta kér, mit pésztes hitlevelek ígérték, de a mi foganatba nem mehetett, azt most Felséged kegyelmességétől reményli.» S ime három hónap múlva a nemzet megmutatta, hogy az országbíró az egész magyarság közfelfogásának adott kifejezést.

Csak hogy ez a három hónap összetornyosította a végveszély felhőt a Habsburg-ház örökös tartományai felett. A bajor választó-fejedelem, a kinek *Franciaország* is segítségére sietett, közeljárt Ausztriához. Nagy *Frigyes* porosz király *Sziléziában* egyre foglalt; a szász választó szintén a szövetséghez állott; a nápolyiak, szárdok és spanyolok hasonlóan élesítették fegyvereiket. Az osztrák államférfiak úgy szólva tehetetlenül néztek a mind fenyegetőbb veszedelmet. Már arról tanácskoztak, hogy a bajor választónak átengedjék *Belgiumot*; Mária Terézia már-már hajlandó volt az egész *Sziléziát* átadni Nagy *Frigyes*nek. Csak hogy ez az engedékenység annál követelésebbek tette az ellenségeket. Mert az osztrák sereg kicsiny és szét volt szórva a különböző tartományokban s nem tudta útját állani az ellenségnek. Berszenyi remekül foglalja egy költői képbe e rendkívüli veszélyt, midőn így szól:

Hat nagy királyok fegyvere omla rád,
Tűzláng borítá Ausztria tájait,
S nem volt, ki terhed Herkulésként
Tartsa: egész birodalmad ingott.

Mária Terézia előtt már csupán egyetlen segélyforrás maradt, a mely még azzal biztathatá, hogy a roppant zavarból kimenti. E segélyforrást föl is ismerte csakhamar. Ámde a német tanácsosok nem javálak a tervet, hogy a magyarok egészen átláthatóság a nehéz helyzetet, mert attól féltek, hogy a nemzet annál követelések lesz, sőt tán még a Habsburg-ház ellenségeivel is szövetezik. Hanem a királynő elhatározását mi sem ingathatá meg. 1741. szeptember 7-iken látják a poszonyiak, hogy immár a nehéz várügyukat Budáról Bécsbe vontatják, az lévén a terv, hogy legalább a császári székvarost tudják kellőleg védni. Néhány nap óta azt rebesgették, hogy a királynő a magyar főrendekkel tárgyalásba bocsátkozott: mi a teendő a veszélyvel szemben. A részvét általános lón.

Szeptember 11-iken, délelőtt 11 órára a királynő a poszonyi várba magához hívja az ország rendeit, mi mások is így szokott történni, ha a király javaslatokat (propositionokat) kívánt tenni. Előre tudták, miféle javaslattal áll elő az uralkodó, a ki a trónon ült, mellette pedig *Baththyány Lajos* gróf, a mai hercegnek ágnak őse, az akkori kancellár állott s elmondá a királynő javaslatát. «Ő felségének — így szól a kancellár — szerencsés megkoronázatása óta nem volt más vágya, mint békében munkálni Magyarországának boldogságát. Nem engedte ezt az irigység és rosszakarát, melyet sem a rokoni kötelék nem bír szelidíteni, sem az öröklés joga és az esküdt szerződés ereje lefegyverezni... A bajor választó már nemcsak az örökös tartományokra, hanem a magyar királyságra is jogtalanul igényt emel. Mindez Ö felsége nem bírja titkolni a hű karok és rendek előtt, sőt anjai gondnal és szorgoskodással kinyilvánítja, hogy ennyi és már alig kifejezhető törtől körülvéve sem gondol Magyarország elhagyására, hanem felséges személyét, udvarát és szent koronáját a minden eshetőségre kipróbált és annyi történelmi emlék által hirdetett buzgóságra és dícsőségükre bizza. Ezért hívatva színe elé a karokat és rendeket, hogy ne csak írott előadásból, hanem magának az uralkodónak szavából ismerjék meg mindezt...»

A királynő fejét korona kité s talpig gyászban állt a rendek előtt; szemmel láthatólag erőt vett rajta a mely megindulás, midőn a kancellár beszéde után szólni kezdett: «Ügyeinknek szomorú és mindenkitől elhagyott állapotú kisértet, hogy a tekintetes rendeket értesítsük örökös tartományunknak, Ausztriának invasiójáról és irásban előadjuk, hogyan lehetne ezen segíteni. Magyar királyságunknak, személyünknek, gyermekeinknek — e szavaknál köny tolt szemébe s kendőhöz nyúlt — megmaradásáról van szó. Mindenkitől elhagyatva, egyedül a tekintetes rendek hűségéhez, fegyveréhez, az ősi magyar erényhez menekülünk, kérve a tekintetes karokat és rendeket, adjanak mihamarabb tanácsot és hajtsák végre, a mi szükséges.» Még el sem végezte szavait: a mely megindulás fogta el a jelenlévőket. A férfiak szemébe is köny lopódzott, s a gyors elhatározás e szavakban tört ki: «Életünket és vérünket!» (Vitam et sanguinem!) Szinte önkénytelenül kardjukhoz kaptak a rendek.

Esterházy Imre gróf, az esztergomi primás felelt a királynő szavaira: «Szomorúan hallottuk a szomorú hírt. A királynő joga tiszta, szent, világos ország-világ előtt. Védelmére kész Magyarország minden erejét, minden tehetőségét, verét, életét feláldozni!» Az együttvoltak nagy izgalomban oszlottak el; az országgyűlés délutáni ülése már elhatározta, hogy keljen fel az ország egész erejével. Egyetlen szó sem hangzott az elhatározás ellen. Számot vetettek a kiállító sereg névze s kitűnt, hogy százezer fegyveres állott ki csakhamar a sikra. Pár hónap múlva megfordult a hadi kocskja; az ellen-séget mind visszaszorították, sőt *Szilézia*nak egy kis részén kívül az egész birodalom épen megmaradt Mária Terézia koronája alatt; mert a magyar «megígerte, földhöz verte mint egy *Bellerophon*» az ellenségeket.

Az idők folytán apáról-fiúra szálló legendák úgy ádták elő a híres jelenetet, mintha Mária Terézia amaz emlékezetes órában kis fiát, a későbbi II. *József* császárt is karján tartotta volna.

És onnan származott, hogy az országrendek részvétét annál megfoghatóbbá tegyék. Történelmi alapja ennek az, hogy tíz nap múlva, midőn férjét kormánytárrá választották, örömben és anjai büszkeségében a tisztelgőknek megmutatta a féléves kis *Józsefet*, mint leendő trónörökös. Ezt a két jelenetet aztán összekapcsolta a hagyomány.

V. J.

DAL A BÖLCSESEGRŐL.

Jaj, de sokat tudsz már,
Édes gyöngyvirágom; ...
Én gyűgőg kis galambom,
Én nagy boldogságom.

Tudod már, hogy téged
Mennyire szeretnek,
S kis szívedben mássa támad
Minden szeretetnek.

Tudsz ölelni szépen
A két kis karoddal.
Képmutatás nélkül való
Igaz vonzalommal.

Szeretettel nézel
Az egész világra ...
S ez az összes tudományok
Legszebb tudománya!

Óh, ne is tudj többet,
Akármeddig élnél.
— Többet ér egy kis szeretet,
Minden bölcseségnél!

Szabolcska Mihály.

POZSONY.

Nagy idők emlékei elevenülnek föl képzeletünk előtt azon fényes ünneplés alkalmából, mely ő felsége, a király és a királyi család számos férfi és nőtája jelenlétében épen ma foly le Pozsony városában. A honfoglalás ideje óta alig volt hazánk életében olyan nevezetesebb korszak, a melyben Pozsonyban kiváló, sokszor épen legelső rendű szerepe ne jutott volna. Mert Árpád magyarjai már mai helyén találják az akkor még kicsiny, de régi várost, mint a morva birodalom egyik nevezetesebb helységét, melynek története még a rómaiak korába is visszanyúl, de a nélkül, hogy keletkezése idejét ki lehetne deríteni.

Pozsony városához sok országos esemény fűződik már az Árpádok és a vegyes házakból származott királyaink korában is; de nagyobb fontosságra csak a mohácsi vész után, a török uralom alatt jutott, az országgyűlések és a királykoronázások színfelvővé s így az ország fővárosává lett és az is maradt egészen 1848-ig, mely fényes szereplését a rendi alkotmányból a képviselői alkotmányba átvezető törvények megalkotása fejezte be. Azóta az ősi állásába visszahelyezett Budapest fő- és székváros mellett vidéki városi rangra szállott le; de mint legrégebb szab. királyi város és megyei székhely, ma is méltán elsőnek mondható társai között.

Pozsony városa épen a torkolatánál fekszik annak a rövid völgyszorosnak, a melyen át a Duna Ausztriából, Bécs felől országunkba belép. Az itt még zúgó sebes folyású Dunának a jobb partjára az *Alpepek* eltörpülő végei, a bal partjára pedig a *Kis-Kárpátok* jó magas és meredek záró bérczei ereszkednek alá. Ezek a szemközti hegylábak alkotják a Duna kapuját szolgáló völgyszorosot. Pozsony a Duna balpartján terül el úgy, hogy nyugati és északi szélei lépcsőzetesen fölnyúlnak a fölötté fölkörűlég kanyarodó hegység lábaira, melyeket szőlők és gyümölcsösök lepnek el, míg főlebb a magaslatokon és tetőkön nagy messze terjedő lombos erdőség díszlik. E hegylépcsők a Duna partjaig kirúgó foka a meredek, bár csak vagy 150 méternyi magasságú várhegy, melyen az egykor nagy disz, de már közel száz év óta omladozó vár falai és romjai láthatók. A kép szépségét még emeli az, hogy a város dereka irányában egy hatalmas vashíd fekszik keresztül a Duna fölött, kényelmes helyet adva úgy a Szombathely felé menő vasútinak, mint a kocsin vagy gyalog járóknak. Szintén díszítő részlete e képnek

POZSONY A DUNA FELŐL.

Háry Gyula rajza.

a város tulsó szélén, a hegyoldali szőlők közt haladó budapest—bécsi vaspálya, melynek ide-oda robogó vonatai messzire ellátszanak a város fölött.

De Pozsonynak nemcsak a külső képe, hanem a belseje is legnagyobb részt szép. Azért mondjuk, hogy legnagyobb részt, mert bár az igazi városi színezet sehol sem hiányzik benne, a régi részek és félreesőbb külső utcái nagyon elűtnek az újabb, vagy újabban szabályozott részeitől, melyekben egymást érik a szebbnél-

szőbb paloták és palotaszzerű középületek, noha az ódon épületek közt is elég sok van, a melyek történeti nevezetességek mellett építészeti tekintetben is érdekesek, sőt részben művészi becsüek is.

Természetesen legavúltabb színű, a szűk és szabálytalan utcáktól szeldelt *Belváros*, mely a várhegy alatt szorong, minden részével elárulva, hogy olyan időkben keletkezett, a mikor az ellenségtől való védekezés érdeke minden terjengést tiltott. Ellenben az újabb keletkezésű

külvárosok, nevezetesen a *Ferdinánd-, Ferencz-József-, Teréz-, József- és Újváros*, már egészen mai köntösben lépnek a szemlélő elé. De azért a Belváros sem mondható elmaradottnak. A sok régi kolostor, templom és egyéb ódonóságok mellett ott is sok jelével találkozunk a megújulásnak, a minő például a szép színház és az előtte terülő diszes sétatér, melynek árnyas ültetvényei igen tetszetős házsorokra mosolyognak. Egyébiránt az aszfaltozás és jó éjjeli világítás barátságosakká teszik a szűkebb utcákat

POZSONY A DUNAI VASHIDVAL ÉS A DISZLIGETTEL, A VÁRBÓL NÉZVE.

Klász György fényképe után.

A pozsonyi városi múzeumban levő egykorú rézmetszet után rajzolta Kinnach László.

MÁRIA TERÉZIA KORONÁZÁSI MENETE POZSONYBAN 1741. JUNIUS 25-ÉN.

is, melyek közül a Mihály-kapu nevű tűzoltótoronnyal végződő Mihály-útcza egyik legkedveltebb esti sétáló helye az előkelő közönségnek. Ebben az utczában áll az egykori országház egyszerű, de emlékeztető épülete, míg a közeli János-útczában az érsek-prímási palota, Pozsony legnagyobb és egyik legdiszesebb épülete a fő nevezetesség. Egyik kiváló nevezetessége a Belvárosnak a gyönyörű csúcsíves művészeti, de igen dísztelen nagy tetejű székesegyház, e

középkori építmény, melyet régebben koronázó templomnak is neveztek, mivel idők folytán tizenegy királyt és hat királynét koronáztak meg benne, kiknek nevei mind ott díszlenek ma is a templom szentélyének egyik oldalán. Legutoljára V. Ferdinánd királyunkat koronázták meg itt még atyja, Ferencz életében 1830 szeptember 28-án. Innen szokott levonulni a koronázó menet a Duna partján három oldalról nagy emeletes házaktól környezett *koronázó*

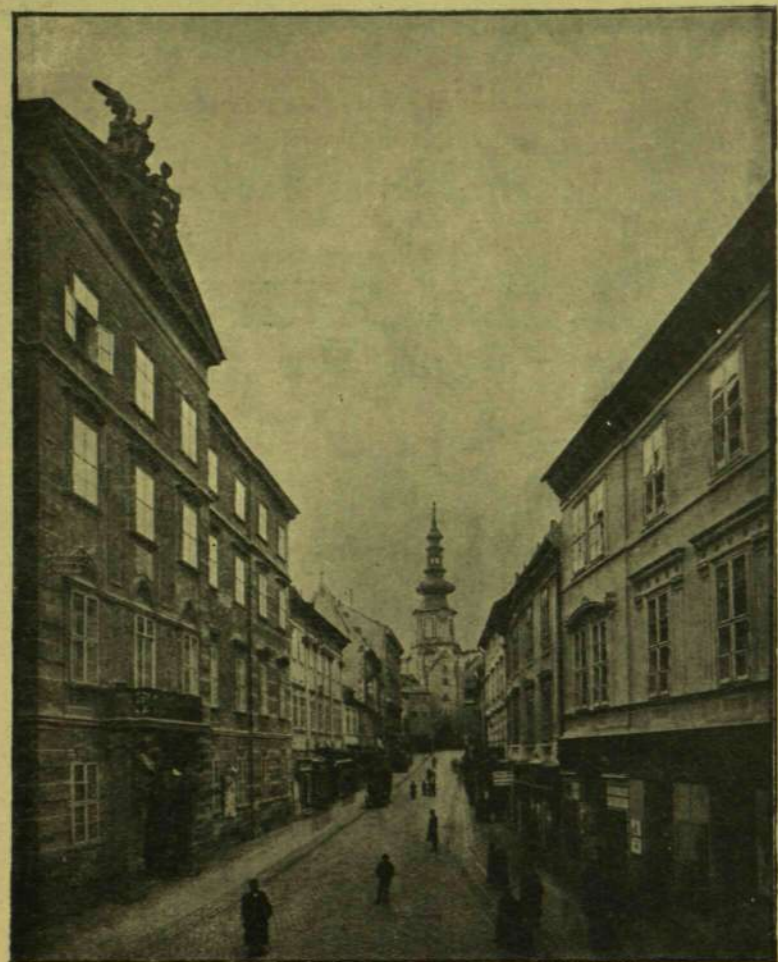
terre, melyen az egykori *királydomb* helyén áll a ma leleplezets fölavatott koronázási emlékmű, a Mária Terézia királynő pompás lovasszobra, büszkén nézegetve magát a közeli Duna tükreben, melynek tulsó jobboldali partján a százados nyárfák egész erdejétől árnyalt remek *Dísz-liget* terül.

A különben is hegyeljtőn álló székesegyháznak csúcsán királyi koronát tartó hatalmas tornya legmagasabb a város számos tornyai

A VÁROSHÁZ-TÉR POZSONYBAN.

Klász György fényképe után.

A MIHÁLY-ÚTCZA POZSONYBAN.

között s minden irányban igen messzire ellát-szik a város fölött. A középkorból az a nevezetes emlék fűződik ehhez a templomhoz, hogy itt szokták végezni az akkor divatos istentéleli tűzpróbákat. Közül van ide a ferenciek gyönyörű új gót tornyú temploma, melyben az aranyarkantú vitézek fölvatása történt a koronázások alkalmával.

Nagyon érdekes régi építmény a belvárosban a tornyos városháza, melynek a múlt évi országos kiállításban hű másolatban utánzott tornya a háziipar épületét ékesítette. A városház előtti téren becses emléke a régibb szobrászatnak az úgynevezett Mátyás-kút, melynek medenczeoszlopán állítólag II. Mátyás király szobra áll. Innen nem távol találjuk a nagyszabású megyeházat, mely szintén egyik érdekes emléke a múlt századi építészetnek.

A külvárosok közül legelénkebben és legdisze- sebben fejlődik az Újváros, melynek fő utcája, a budapest—bécsi vasút pályaházától kezdődő szabályos Stefánia-útcza. Részint villa-szerűleg, részint zárt sorokban épült házaik egészen nagyvárosi színezetűek, melyek közt villamos vasút fut egészen ki a Dunapartig. A Stefánia-útcza a Frigyes főherceg díszes palotájával végződik, melyhez nagy terjedelmű parkozott kert tartozik. Ezt a palotát a múlt század vége felé Graszalkovich herceg építtette. Olyan nagy és ké- nyelmes épület, hogy most a király ő felségét is illog befogadhatja. E palotától a Frigyes fő- herceg-útcza halad a belváros felé, mintegy folytatásul a Stefánia-útczának, melyen ő fel- sége a városba bevontul.

E két utcából oldalvást is szép új mellékút- czák nyílnak, melyekben a csinos magánházakon kívül olyan nagy új épületek is keletkeztek mosta- nában, mint az evangélikusok főgimnáziuma, az állami főreáliskola és a kereskedelmi akadémia. A József-város inkább gyár város, melyben toronymagasságú kémények hirdetik a pozsonyi gyárpar nagy fejlettségét.

Pozsonynak 50 ezeret meghaladó lakossága legnagyobb részt német s e miatt, meg közelsége- ért Bécs külvárosának is szokták nevezgetni. Ez azonban csak inkább üres szólásmód különö- sen mostanában, mikor a magyarosodás minden téren gyors léptekkel halad előre itten is. A né- metség mellett legnagyobb számú a magyarság; mintegy tízezer lélek; de tetemes számmal van- nak a tótok is, mintegy hétézeren. Vallásra nézve legszámosabban vannak a r. katolikusok, kiknek egyházi életét igen hatalmasan támo- gatja az itt székelő gazdag káptalan, meg a

van, a melyek sem a főrangúakhoz, sem a pol- gársághoz nem igen állnak közel. Az állami, megyei és városi hivatalnokok nagy száma szol- gál mintegy átmenetül az igazi polgársághoz, melyben a kereskedelemmel, iparral és közleke- déssel foglalkozók tekintélyes száma alkotja a törzselemet. A külvárosok egyszerűbb lakossága a valódi nép, melynek legnagyobb része gazdál- kodással, szőlőműveléssel és más mezeli mun- kákkal foglalkozik.

Művelődés tekintetében Pozsony mindenkor az ország legelső városai közé tartozott. A tudomá- ny, irodalom, sőt a művészet is sok művelőre talált és talál e városban. Itt indult meg 1780 január 1-én az első magyar hírlap, a «Magyar Hirmondó», melyet Ráth Mátyás szerkesztett; de ugyancsak itt keletkezett és él még ma is a legrégebb magyarországi német újság is, a «Pressburger Zeitung», mely már 137-dik év- folyamában jár. Iskolák, tudományos és irodalmi társaságok régi idők óta terjesztik itt az ismereteket és fejlesztik a műzslést, valamint könyvtárak és különféle gyűjtemények is szép számmal vannak.

Ha még ezekhez veszzük a közgazdasági és emberharati intézeteket s az anyagi és szellemi művelődés előmozdításán munkáló sokféle tár- sulatot és egyesületet: elmondhatjuk, hogy Po- zsony nemcsak helyi szükségleteinek fedezésén fáradozott és fáradozik, hanem a példaadásban is elől jár.

Végül még a város történetéből jegyzünk föl annyit, hogy a Pozsonyban tartott országgyűlé- sek közül különösebben nevezetesek voltak a következők: 1. az 1687-ki, melyen a Habsburg uralkodó család férfi-ága öröklési jogot nyert a magyar királyságra; 2. az 1723-ki, melyen a pragmatica sanctionnak (örökösödés szentesíté- sének) nevezett törvény által az öröklés joga az uralkodó-ház leány-ágára is kiterjesztetett, de azzal a világos kikötéssel, hogy a magyar nem- zet törvényes jogai és szabadságai az örökös királyok által mindenkor meg- és föntartassan- nak; 3. az 1741-ki, mikor az ország rendei az uralkodó-ház megnevezésére önként és sikeresen ajánlkoztak; 4. az 1790-ki, melyen a protes- tánsok vallásszabadsága biztosított; 5. az 1830-ki, melyen, mint fentebb is említettük, V. Ferdinándot, mint még trónörökösöt, atyja éle- tében királylyá koronázták; 6. az 1847—48-ki, melyet V. Ferdinánd király 1847 november 7-én személyesen s magyar beszéddel nyitott meg. — Egyéb nagy fontosságú események kö- zül szintén érdemes emlékeztetnünk az azt, hogy Hunyadi Mátyás királyunk 1480-ban zsinatra hívta össze Pozsonyba az ország fő- papságát, hogy a latin helyett a magyar nyelv- nek egyházi nyelvvé tétele fölül tanácskozzék; továbbá, hogy 1822-ben Rudnay érsek-prímás nemzeti zsinatot tartott Pozsonyban, s végül, hogy 1805-ben Pozsonyban jött létre a fran- cziakkal az a békekötés, a melyre Napoleon a maga szövetségi rendszerét alapította.

A MEGYEHÁZ POZSONYBAN.

HÁZASSÁG.*

Az új hit a szerelemben és a házasságban is föl akarja idézni a bibliai idöket. A leány nem ocsó portéka, a kit megdondatlanul a nyakába varrnak a legénynek. A legény előbb kinézi magát a leánnyal. De nem vallja meg szerelmét, nem udvarol neki. Nem beszélget vele sem többet, sem kevesebbet, mint a környezetével. A földi boldogság, úgy tartják, jó részben a házasságtól függ, azért küzdeni kell a boldogságért és érdemeket kell rá szerezni, hogy könnyelműen el ne fecsérelődjék. A legény elő- ször tanácskozik a gyülekezet véneivel, előadja szíve szándékát. A vének aztán megbányják- vetik a dolgot. Két életéről, egy jövődó család biztonságáról, boldogságáról van szó. Ha a vének úgy itelik, hogy úgy a legény, mint a leány hitben, erőben és munkásszeretében elég szilár- dak: megengedik a házasságot, ellenkező eset- ben nem engedik meg s mindenféle bibliai idézettel igyekeznek őket egymástól szétválasz- tani, a mi nem nehéz dolog, mivel a nazarénus úgy neveli a gyermekét, hogy minden érzések fölött a hit uralkodjék, és ha valamit lehetetlen- nek mond a gyülekezet, abban felsőbb kinyilat- koztatást lásson, mivel Isten azokkal közli szán- dékát a gyülekezet egyes tagjainak sorsáról, a kiket már megszállt a Szentlélek. E szent öregek ellen, a kiknek beszéde oly szelid, oly lélekre- ható, hogy is mernének vétetni.

A vének öreg szemekkel mérlegelik a dolgot. A legénynek, leánynak nemcsak a lelkét, a vagyonát, hanem az életrevalóságát is megvizs- gálják, ha vajjon megoltalmazhatja-e családját a nyomortól? Ha a fölsorolt föltételek hiányoz- nak, a házassodni akarókat békés türelemre intik. Ilyen ügyben a hosszú várakozás nehéz kenyer. Az ilyen várakozás bizony sokszor lilium-her- vastás. Ott ülnek a gyülekezetben a fekete kendős vénasszonyok háta mögött a hervadó liliomok, a kiknek várakozniok kell... mert még valami hiányzik a boldogságukhoz, a minék a vének szerint nem szabad hiányoznia. Oly jók és tiszták ezek a leányok valamennyien. A bim- bózás korának édes álmai soknál már régen elmosdottak az epedő arczok vonásaiból. Azonban a hit igetesz szelidsége sugározza be évről-évre fakuló arczait. Hisznek az Istenben és hisznek az öket környező emberekben.

A legény annak idején csak annyit mond: — Téged akarlak. Felelj. Akarsz engem?

A leány azt mondja: igen vagy nem. A leány tekintetét az égre függesztve, sutogja el a választ. És a válasz többnyire igen, mivel a legény már előre tájékozódott.

Bizony sokszor elmúlik az ifjúság, a míg a szerelemből házasság lesz. Akkor, ha a gyüleke- zet vezetői megállapítják, hogy a házasság Istennek tetsző lehet, mivel az akadályozó árnyékok elmúltak és a legénynek van már egy kis földje, a leánynak pedig ennyi és ennyi ruházata, edénye és vánkosa: a legény, mond- juk ifjú Főrgeteg Pétőt a szegedi gajonyjai kapitányából egy szép napon átbállag Szélpál Bálintékhöz, a lányos házhoz, a Fehértől szelére. Mielőtt beköszöntene, a pitvarban levő gyermek beküldi a szobába, hogy kérje meg, szabad- e neki bemenni. Mivel Szélpálék sejtik, hogy mi járatban van Főrgeteg Pétő, az asszony fölpattan ültőhelyéből és a kötőjével leporol néhány székot, a leány lopva megigazgatja haját, az öreg gazda pedig a mellényzsebéből előkeresi a bicskát, hogy majd vág ő kenyeret és szalonnát a legkedvesebb vendégnek. Pista gyerek azzal az üzenettel fordul vissza a pit- varba, hogy gyűjjön befelé, mivel szívesen lát- ják. Ezek után Pétő pafongombos mellényén meg egyet ránt, a csizmája hegyével megkop- pítja az ajtót és belép.

— Áldjon meg benneteket az Úr! Ezzel köszönt be.

Az asszony és a leány ülve maradnak, csak az ember áll föl, kezét szorít a legénnyel, mi- közben mindketten igen szeliden néznek egy- más szemébe.

A legény elsőb szénéz a szobában. Minden dísz nélkül való hajlék ez. A négy fal hófehérre meszelve, nemkülönben a mennyezet-gerendák; az ablakfák zöld színűek. Sehol egy szent kép,

* Mutatvány Ujlaki Antalnak a nazarénusokkal foglalkozó, «Bibliai emberek» című, most megjelent könyvéből.

HENRIK, AUMALEI HERCEG.

egy feszület, vagy szentelt gyertya. Az ablak párkányán néhány cserép virág, illataltalok és egyszerűek. Az almárium fölött átkézfából rótt kis kalitka, abban föllábu hamvaskék fülemüle. A kis nyomorék madár a ház leánya, Szélpál Erzsike igralmából folytatja dalos életét.

Ifjú Főrgeteg Péter leül és maga elé bámul, a leány a földre néz, és mindenki másfelé néz, valamit eleinte egyébről is beszélnek, míg az öreg emlegetni kezdi a hitet, a mely annyira boldogítja az embert, úgy ezen a földön való, mint a tulvilági életében. A hitnek köszönhet- jük, hogy a kit szeret a mi lelkünk, midőn érezzük, hogy bekövetkezett az idő, fölkeressük őt, és elmondjuk neki, mit akarunk, valamint elmondjuk azt nyilvánosan is, a gyülekezet előtt, az emberekkel és Istennel való beszélge- tésünk közben. Szélpálnaknak ezenközben inog a feje, mint a vénülő fa bólogató lombja és a szeretet tekintetével figyeli úgy az urat, a ki kenetesen beszél, mint a leányt, a ki vérsiros arczozal, kissé szegyenkezve, de boldogan ül széken.

A legény egyszerre csak föláll, összekulcsolja két kezét és megszólal, remegő, elakadó hangon: — Az Úrnak nevében igen szépen mögkéröm, hogy egyesüljenek bele.

Majd a leányhoz fordul, ki félig lecsukott szemmel ül, kissé annyáhz huzódva, félénken: — Valamint te hozzád is szólok, mivel hogy bételjesülhetett, mit én ígertem és eljöttem, igen kérlek, légy az én jegyesem és jöjj vélem, a mint irva vagyon.

A leány most már egészen lecsüggeszti fejét és okos, beszédes szemét elfátyolozza a köny. Nem szól egy szót sem. Egy kis csend követke- zik, mialatt voltaképp már mindnyájan tisztába jutottak egymással, sőt a lelkük talán épen e csöndben egyesült a legnagyobb erővel.

Szólok először az ember. Kissé nehezen kel föl, mivel törődött s csak úgy emelkedik talpra, hogy előbb a két tenyerével ránehezül a térdje kalácsára. Öreg, esett ember, a haja fehéres, a szeme szürke, az arczát pedig összeróta az élet sok vihára. Mégis egészen olyan szelid ember- nek látszik, a kiről el sem képzelhető, hogy viczorítani tudja a fogát.

Szintén remegő, de mély hangon beszél, mint a kibén megürösödött az érzélem.

— Beleegyekdöm. De mivel az anyja emlőin nevedkedött, ne hogy enakaratommal megbotránkoztassam, szólaljon mög ő is.

Ezeket mondván, nagy apai szerelemmel néz gyermekére és innepélyesen leül.

Ismét csend következett. Egyszerre ruhasuho- gás hallatszik, s az öregasszony alatt megmoz- dul a szék.

Fölkel és a két kezével gyöngéden megfogja a legény jobb karját.

— Jó ember, erre a karodra teszem le a gyönyörűsége gyereket.

— Eggyős vagy hát? — kérdezte az öreg Szélpál.

Mire az asszony derültséggel palástolva sirá- sát, erősítette:

— Mivel az Úr így rendelte, én is beleegy- sülök.

Szélpál uram erre ujólág megrázza a legény kezét, majd a jegyesekeket egymás mellé ültetve, elhozza a Sion hárfáját (a nazarénus énekes- könyvet) és buzgón könyörögnek az Istenhez.

A házasság a gyülekezet előtt történik meg. Az igemagyarázó a szöszök elé szólítja a jegyes párt és kikérdezi őket viszonyaik felől, s a vála- szokból nyilvánosan megállapítja, hogy ifjú Főrgeteg Pétő és Szélpál Erzsébet Isten és

ember előtt egyesülnek, mivel mindenek fölül megkérdeztevének, egymáshoz valóknak találta- tak. Esküt nem tesznek. E helyett fölolvassák előttük Jakab apostoltól a következő részt: «Mindenek felett mondom néktek, hogy ne esküdjétek sem az égre, sem a földre, hanem a ti erősítetek legyen: úgy és úgy, tagadás: nem és nem».

Továbbá Máté evangélioma 5. részének követ- kező 33., 34., 35., 36. és 37. versszakai:

«Ismét hallottátok, hogy megmondottak a Régieknek: A te esküvéseidben ne hazudj, hanem a miről megesküdtél az Úrnak, azt meg- teljesítsed.»

«En pedig ezt mondom néktek, hogy semmi- képen ne esküdjétek se az égre: mert az Isten- nek királyi széke.»

«Se a földre: mert az ő lábainak számolya: se Jeruzsálemre: mert nagy királynak városa.»

«Se a te fedjére ne esküdjél: mert nem teremthetsz egy fehér vagy fekete hajszálát.»

«Hanem a ti beszédedek legyen, úgy, úgy, nem, nem: ennek felette valami eskü, a gonosz- tól vagyon.»

Az ifjú pár ezután mindegyik kérdésre azzal felel, hogy úgy, úgy és igen, igen. És az egyszerű «igen», «nem» vagy «úgy» szavak erősen kötnek, mivel minden új hitű igazmon- donak tartja a másikat, a ki inkább az életétől válik meg, mitem, hogy fogadalmát megszegje.

A házasságot a gyülekezet vezetője megalája. Majd buzgó könyörgés következik, melyben a gyülekezet Isten segedelmét kéri a szerelmes pár részére.

A PÁRISI NAGY SZERENCSETLENSÉG.

Mintegy másfélszerre teszik azon családok számát, a melyeket a Goujon-útczai jótékony bazár váratlan leégése a legfájdalmasabb gyászba borított; de a gyilkos tűz halottjai és sebesülteit iránt való őszinte szánakozás és részvét minden érző szívet eltölt az egész művelt világon, mert nincs emberi kebel, mely az ilyen iszonyatos szerencsétlenség láttára, vagy hallatára mélyen meg ne rendülne s a legközelebről érdekeltek gyászában egy-egy sajnálkozó sohajjal ne osz- tozának.

Szinte fél az ember az újabb hírekről, és mégis mohón olvassa azokat a körülmenyesebb részleteket, melyeket a hírlapok még egyre gyűjtene és közölnek, hogy a május 4-iki szörnyű veszedelmeknek minden mozzanatát köztudomásra juttassák. E részletek közül mi is elmondjuk itt a nevezetesebbeket.

A jótékony bazár egy 80 méternyi hosszú és 20 méternyi széles sátor-építmény volt, melyet a fő rendezők, b. Mackau és Blount urak, a híres Champs-Élysée közelében, a Jean-Goujon-útcza egy üres telken állítottak föl. Ezt a telket három oldalról magas szomszédházak hátfalai kerítik, úgy, hogy az üres térre csak az útcza felől lehet lépni. A ponyvaföldű sátor útczai homlokzatának a közepét a vállalat irodája és női öltöző helyiség foglalta el, ezektől két oldalt pedig egy-egy ajtó nyílt a be- és a kilépő közön- ség számára. A sátor belsejének egész hosszá- ban egy tágas folyosó futott végig, melynek két oldalán 22 árúbódé volt fölláttva. Az egész a régi Párisnak egy boltsoros utcáját ábrázolta, melynek érdekes díszletei előbb már a zenemű- kiállítás színpadok ugyancsak a középkori Páris szemléltetésére. A bazár rendezői onnan kölcsönözték az egész s a különféle tréfás czé- g-fóliatokkal is ellátták a takaros bódékat. A sátor hátulós oldalához középpont egy tágas étterem és a konyha, innen jobbra pedig az a végzetes, előfénykép-mutogató (kinematográf) bódé volt ragasztva, a melyben a tűz támadt. A sátor mögött 25, egyik végénél pedig 11 mé- ternyi széles tér maradt szabadon, de kijárás nélkül.

A nagy elmésséggel rendezett bazárt május 3-ikán, hétfőn, nyitották meg, s minden vára- kozást kielégített föleg a bódék kettős sora, melyekben a legelőkelőbb családok női és leányai állíták az eladásra fölhozott tárg- yakat. Már ekkor is fényes vevő közönség hemzsegett a sátor hosszú utcáján; de még többen sereglettek össze 4-én, kedden délután, a mikor Clavi pápai nunczius a pápa áldásának átadása végett jelent meg, mely tisztének elvé- gzése után húzamosabban beszélgetett az a len-

A HÓTEL DU PALAIS ABLAKA, MELYEN ÁT A MENTÉS TÖRTÉNT.

coni hercegnővel annak 4. számú bódéjánál. 4 óra után kevéssel, a mint a nuncius eltávozott, egyszerre ez a véskiáltás hangzott a bódé alsó vége felől: «tűz van!»

Alig hangzott el az első kiáltás, nyomban magasra csapott föl a láng, mely a ponyvafődelent oly szörnyű gyorsasággal futott végig, hogy 5 perc múlva az egész tető lobogva égett. Mintegy 1200 ember, különösen tömérdek nő hemzsegett a sátorban. A tűz láttára kétségbeesett rémület szállta meg a sokaságot s ordítva, jajgatva, törve, zúzva, gázolva rohant mindenki az ajtó felé. Iszonyúan növelte a riadalmat és tolongást az, hogy a tetőről leszakadó égő ponyvadarabok aláhullván, itt is, ott is meggyújtották nemcsak a bódék vászon- és papirfalait, hanem a nők ruháját is. Egétrázó volt a sikoltozás, és a menekülés csak nagyon lassan történhetett, mert csupán az egyik ajtó volt nyitva; a másikat szerencsétlenségére nyomásával bezárta a tolongó tömeg, mely ott egész halom menekültöt taposott lábai alá. A ki meg nem égett, az úgy fűlt meg, vagy tipródott agyon a rá gázoló alatt.

A tűzoltók hamar megjelentek a vész helyén, de mégis későn érkeztek, mert mire oda juthattak, a sátornak csak a megszenesült gerendái állottak; a deszka-, lécz-, vászon- és papírreszek már porrá égtek s maguk alá temették a közel másfélszáz szerencsétlen áldozatot.

A mentés alig volt lehető. Legtöbb embert, mintegy százat mentett meg két szakács, Gomery és Vaudier, kik a bazár telkét szegélyező egyik házban, a hôtel du Palais-nak a bazár felé néző egyetlen földszinti ablakából hat keresztvasat nagy erőlködéssel kifeszítvén, a bazár mögötti

szabad tere szorult menekülőket kéznél fogva felhúzgálták és biztosságra helyezték. De munkájukat csak lassan végezheték, mert az ablaknyíláson egyszerre csak egy embert bújthattak át, holott a pokoli hőségéből mindenki azonnal iparkodott volna szabadulni.

E közben a tűzoltók csak annyit tehettek, hogy az óriás parázshalmazt vízzel árasztották

A BAZÁR ROMJAI A TŰZ UTÁN.

A BAZÁR ELÁRÚSÍTÓ HELYEI.

A PÁRISI JÓTÉKONYSÁGI BAZÁR ÉGÉSE.

el, mi miatt a sok hamu és por olyan sárten-gerré lett, hogy a halottakat s a leszakadózott testrészeket úgy kellett kihalszni és kiadni belőle.

Már alkonyodni kezdett, mikor a tűzoltók, rendőrök és mentők a holttestek összeszedéséhez kezdtek. A kiket azonnal föl lehetett ismerni, azokat a hozzájuk tartozók szállították el, a többiek ellenben a mentők kocsiain a közeli ipar-palotába hordták át, hol aztán úgy még e napon, mint a következőkön szivszaggató jelenetek fordultak elő, míg a kedveseiket vesztett családok, szülék, testvérek, gyermekek a maguk halottját, vagy halottjait a szörnyen eltorzult alakok és csontvázak közt keresgéltek s fölismerték. A legutóbbi tudósítások szerint csak négy olyan összegegett embermaradvány volt, a melyek fölismerhetetlenek maradtak.

*

A megrendítő szerencsétlenség még utólagos áldozatot is kivánt. A 75 éves *Aumale* herceg, ki üdülés végett éppen Sziciliában, Palermóban időzött, arra a hirre, hogy a bazár tüzeben az ő unokahúga, az alençon hercegnő is életét veszítette, annyira elrémült, hogy azonnal szörnyen halt.

Aumale Henrik herceg negyedik fia volt Lajos Fülöp királynak és Mária Amália királynénak. Igazi régi szabású lovagnak tartották a francia főnemességben. Előkelőséggel természetes egyszerűség, társadalmi kedvességgel vítezi keménység, gyöngédséggel erős akarat párosult benne. Azt tartják, hogy az Orléans hercegek közt ő benne volt legtöbb vezéri tehetség, a minek fényes tanútjelét is adta kivált

Holló Barnabás: Gróf Desseffy József Kuzinczy Ferencz levelét olvassa.

Liezen-Mayer Sándor: Tükör előtt.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A MŰCSARNOKBÓL.

A tavaszi kiállítás műveiből ismét bemutattunk egy párt.

A külföldön élő magyar művészek közül *Liezen-Mayer* Sándor, a müncheni képzőművészeti akadémia tanára, két szeretetreméltó életképpel vesz részt a kiállításon. Az egyik *«Tükör előtt»*, egy fiatal leány, ki noha háttal fordul felénk, a mint haját igazgatja, mégis az ifjúság kellemét fejezi ki s a tükörből üdén tekint vissza arca.

Az elnöki asztalnál *Hollán* mellett *Szilgyi* Kálmán főtitkár és *Gyulai* Pál osztálytitkár foglalt helyet.

Hollán Ernő d. e. 10 órakor nyitotta meg az ülést, röviden üdvözlővén a közönséget s elmondva, hogy az elnök betegsége folytán jutott neki a díszes feladat az elnöklésre. Aztán fölkerlte b. Eötvös Lorándot az emlékezés megváltására.

B. Eötvös Loránd meglehetősen hangosan, emelkedett szellemben foglalkozott a hazai és tudós *Jedlik* Anyos emlékezetével, a Benedek-rendi szerzetessel, ki mint egyetemi tanár a 40-es idők mozgalmaiból részt kért magának, a szabadságharcban beállt nemzetőrnek és később a század tudományos törekvései ragadták meg lelkét. Egyszerű földműves szülőktől származott 1800 január 11-én a komárom-megyei Szimő községben, és 17 éves korában mint a benedek-rend növendéke Pannonhalmára került. Előbb a rend iskolájában tanított, 1840-ben elfoglalta a pesti egyetemen a fizika tanszékét, a honnan 1879-ben vonult nyugalmába.

Jedliknek legkedvesebb tárgya az elektromosság volt. Apró jelentős felfedezésein kívül van két világraszóló nagy felfedezése is, melyek azonban sajnos, nem az ő nevével kerültek napvilágra. Ezek az *elektromágneses motor* és az *elektromos dinamogép*. Mind a kettő az ő magános dolgozószobájában került napvilágra, de se ő maga, se azok, a kik hozzáférhettek, az ő féltékenyen őrzött készülékeiben nem ismerték fel idejekorán a tudós feltalálónak jelentőségét s az egyszerűen a tudós feltalálónak egy önmagát gyönyörködtető experimentuma maradt. Mások, a kik jóval később felfedezték ugyanazt, ki tudták használni. Jedlik már 1825-ben foglalkozott az elektromágneses jelenségekkel és 1827–28-ban felfedezte az elektromágneses motort. Később a mikor már e nagyfontosságú felfedezést mások is utána csinálták, szerényen föllegette, hogy ő már ekkor meg ekkor felfedezte ugyanazt s hozzátette, «de jelenleg már bajos volna az elsőség miatt bárkivel vitatkozni». De Gillemain, Dagnin, Pfandler, Fernini és Raitlinger híres tudósok még

A MAGYAR TUD. AKADEMIA KÖZÜLÉSE.

Május 9-ikén délelőtt a külső fényvel, mely az Akadémia közléseit mindig körülveszi, folyt le első tudományos intézetünk ötvenhetedik közlése. A díszteremben előkelő közönség foglalt helyet, az emelvényen pedig, az akadémikusok sorában ott ültek közelitünk és tudományos világunk jelesei.

Az elnöki széket altábornagyi egyenruhában *Hollán* Ernő foglalta el, minthogy az Akadémia el-

nöke, báró Eötvös Loránd a felolvasók közt szerepelt, az öreg Pulszky Ferenczet pedig betegsége gátolta a megjelenésben, így érte a szép tiszttség *Hollán* Ernőt, mint legidősebb tiszteletbeli tagot. Maga a díszülés *Jedlik* Anyos, a Benedek-rendi jeles természettudós emlékének volt szentelve. Báró *Eötvös* Loránd emlékezett meg munkásságáról és érdemeiről egy nagyszabású beszédben, kegyelettel, érző melegséggel vázolva a századdal született és a néhány éve sirba tért tudós tiszteletelt pályáját.

Az elnöki asztalnál *Hollán* mellett *Szilgyi* Kálmán főtitkár és *Gyulai* Pál osztálytitkár foglalt helyet.

Hollán Ernő d. e. 10 órakor nyitotta meg az ülést, röviden üdvözlővén a közönséget s elmondva, hogy az elnök betegsége folytán jutott neki a díszes feladat az elnöklésre. Aztán fölkerlte b. Eötvös Lorándot az emlékezés megváltására.

B. Eötvös Loránd meglehetősen hangosan, emelkedett szellemben foglalkozott a hazai és tudós *Jedlik* Anyos emlékezetével, a Benedek-rendi szerzetessel, ki mint egyetemi tanár a 40-es idők mozgalmaiból részt kért magának, a szabadságharcban beállt nemzetőrnek és később a század tudományos törekvései ragadták meg lelkét. Egyszerű földműves szülőktől származott 1800 január 11-én a komárom-megyei Szimő községben, és 17 éves korában mint a benedek-rend növendéke Pannonhalmára került. Előbb a rend iskolájában tanított, 1840-ben elfoglalta a pesti egyetemen a fizika tanszékét, a honnan 1879-ben vonult nyugalmába.

Jedliknek legkedvesebb tárgya az elektromosság volt. Apró jelentős felfedezésein kívül van két világraszóló nagy felfedezése is, melyek azonban sajnos, nem az ő nevével kerültek napvilágra. Ezek az *elektromágneses motor* és az *elektromos dinamogép*. Mind a kettő az ő magános dolgozószobájában került napvilágra, de se ő maga, se azok, a kik hozzáférhettek, az ő féltékenyen őrzött készülékeiben nem ismerték fel idejekorán a tudós feltalálónak jelentőségét s az egyszerűen a tudós feltalálónak egy önmagát gyönyörködtető experimentuma maradt. Mások, a kik jóval később felfedezték ugyanazt, ki tudták használni. Jedlik már 1825-ben foglalkozott az elektromágneses jelenségekkel és 1827–28-ban felfedezte az elektromágneses motort. Később a mikor már e nagyfontosságú felfedezést mások is utána csinálták, szerényen föllegette, hogy ő már ekkor meg ekkor felfedezte ugyanazt s hozzátette, «de jelenleg már bajos volna az elsőség miatt bárkivel vitatkozni». De Gillemain, Dagnin, Pfandler, Fernini és Raitlinger híres tudósok még

is őt említik az elektromágneses forgó készülék feltalálójának.

Másik nagy felfedezése az *elektromos dinamogép* alapelve, de erről ő maga már semmit sem tudott. Báró Eötvös Loránd maga fedezte fel *Jedlik* e nagy vívmányát. A budapesti egyetem fizikai szertárában van egy gép, melyet *Jedlik* saját kézírásával vezetett be a leltárba a következő szavakkal: «Egy sarki villámlindító» (Umpolarinduktor). Csészterű használhatóságot végett az eszköz rövid leírása és kezelési módja az alapdeszka alá csatolt írásban olvasható. Kigondolva *Jedlik* Anyos által, elkészítve pedig Nuss pesti gépészműhelyében. Beszerzési ideje 1861. Ára 114 forint 94 krajczár. A használati utasításban megvan a valóságos dinamogép elmélete. A dinamogépet tudvalegleg Siemens felfedezésének tulajdonítják.

1878-ban visszatért a győri rendházba, a hol tovább is szeretettel mélyedt el kedvenc tudományába. Ha valamelyik rendtársa éppen az ő kedvéért gyakrabban ellátogatott hozzá, türelmetlenül kérdezte: «Hát az urnak soha sincsen dolga? Nekem sok dolgom van.» A nagygyűlésekre mindvégig eljárt, de már az 1895-ikén nem jelent meg, otthon tartotta kilenczvenöt évének sulya és 1895 deczember 15-én örökre elszenderült. De emléke él tovább mint títörő munkásé, a ki egyedül a maga erejéből küzdötte fel magát, mert nem volt, a ki támogassa és utbaigazító tanácsosai ellátása.

Ma már, — így végző beszédét Eötvös, — kedvezőbbek tudományos viszonyaink, többen vagyunk, jobb iskolákban jobban készülhetünk elő, segédeszközökben gazdagabbak lettünk s a nagy világ tudományos intézményeivel is szorosabb kapcsolatba jutottunk, nekünk már könnyebb lehetne a haladás. De mindennek dacára azzal meglepődve még sem lehetünk Jóakarattunkon nem múlik, de hiányzik nekünk egy, a mi megvolt Jedliknek és kortársaiknak, az idő, melyet zavartalanul fordíthatnánk tudományos munkásságunkra. Társadalmi életünknek az a sokféle követelése, mely a tudóst szobájának csendjében megzavarja és őt akarva, nem akarva, nyilvános szereplésre készíti és ehhez az az úldástan szokásunk, hogy a reformok czimén a munka elvégzéséhez mindig új meg új módon rendezkedünk, a helyett, hogy komolyan neki fogunk, szétforgácsolja képességünket, idő előtt kifárasztja erőnket. Pedig a tudomány, mint féltékeny kedves, csak annak homlokára nyomja csökját, ki minden percét neki szenteli. Azért, ha komolyan akarjuk, hogy a tudományban valamikor a magyarok tudománya is számot tegyen, úgy kövessük *Jedlik* példáját s utasítsuk el a csábítót, ki mellékes foglalkozás útján könnyebben elérhető

babérlevélkéekkel keesegtet az ő szavaival: «hát az urnak nincsen dolga? nekünk sok dolgunk van.»

A költői szépségekben is gazdag emlékböszöret az előkelő társaság zajosan megjelénzte, mire Szily Kálmán föltakar terjesztette elő *évi jelentését* az Akadémia 1896. évi munkásságáról. Először az Akadémia milleniumi ünnepéről emlékezett meg, melyen a király is jelen volt.

Akadémiánk — úgy mond a jelentés — nem úgy, mint az európai monarchikus államok nagy akadémiáinak legröbbe, nem viseli címében a fejedelmi jelzőt. A nemzet alapította, a nemzet emelt számára palotát s a nemzet adta össze, s gyarapítja folyvást alapítottját. De minthogy «ő császári és Apostoli Királyi Felsége különös oltalma alatt áll», Akadémiánk egyik legemesebb jelképe a léteérének s a királyi oltalom egybeforradsának. Mikor az Akadémia 1832 szeptember 8-án első ünnepélyes közlést tartotta s a nemzeti himnusz költője mondott emlékböszöret, József nádor ült az elnöki széken; s mikor ötven évvel több az Akadémia félé százados jubileumát ünnepelte s a díszülésen Gyulai Pál tartotta emlékböszöretét Csengery Antal, a kiegyezési nagy mű egyik tevékeny munkása föltét, az ünnepélyen megjelent: Rudolf trónörökös s kíséretében József főherceg. És mikor 1896-ban a magyar állam ezeres fennállása ünnepét ülte, királyunk, a Budapesten időző főhercegek kíséretében megjelent az Akadémia ünnepén is, hogy meghallgassa Kállay Béni emlékböszöretét a dicső elődokról, az Arpád-ház királyairól. Ime Akadémiánk, mint a nemzeti irodalom s a királyi oltalom egybeforradsának jelképe. S maradjon az időtlen idő kig! Az ezredévi országos kiállításon az Akadémia is kiállította eddigi munkássága gyümölcseit. Kötelességének tartotta, hogy a nemzetnek beszámoljon, mi az és mennyi, a mivel a magyar irodalmat gyarapította. Az ugyankelet kiadott és szetosztott Czimjegyzék tanúsága szerint, 1831-től 1895. végéig, az Akadémia saját kiadásában, tehát bele nem számítva a segélyezésével megjelenteket, 1083 kötet látott napvilágot. Az eredeti munkák több mint 90% kizárólag magyarországi dolgokra s nem is egészen 10% a nemzetközi tudomány kérdéseire vonatkozik. — Majd vázolja az egyes osztályok munkásságát, megemléskszik az Akadémia halottairól, beszámol a keletkezésben levő Széchenyi-múzeum jelen állapotáról. Széchenyi Béla gróf már odaadta az Akadémiának a birtokában volt s boldogult atyjára vonatkozó ereklyéket (láthatók a díszterem melletti szobában) s ezzel a gyűjtemény alapja meg van vetve s a Széchenyi-múzeum létrejötte biztosítva van.

Wolf György volt az utolsó felolvasó. A *honfoglaló magyarok műveltségéről* tartott érdekes felolvasást, a mely mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét.

Az a kevés egykorú följegyzés is, a mi a régi magyarok műveltségét megvilágíthatná, nagyon ellentmondó. A bizanai és keleti tudósításokból elég jelentékeny műveltségre következethetünk, a nyugati krónikáiból csak a legnagyobb vadság képét kapjuk róluk, csakohgy a nyugati krónikáiról soha senki magyar nem látta. Nyelvünk szókincsét mindemlék ekeében bizonyít őseink olyan nagyfokú értelmi és erkölcsi erejéről, fejlettségéről, a milyennel nem nagyon sok nép dicsőkedhetett; szokáslelték tanúsága szerint elég bő ismeretek voltak a mindenségről, a természeti jelenségekről, a földről, a természet három országáról, saját magukról, ruházatukról és lakásukról; ismerték sok foglalkozást, mesterséget, munkát és szerszámot; de legfőképpen, mennyit tudtak a földművelésről, melynek legfontosabb szavait már mind magukkal hozták. Minden mutatja, hogy családi életük fejlett és tiszta volt. Élénken éreztük a családi, nemzeti és nemzeti kötelek szentségét. Böcs Leó császár egyetlen fiúke uralma alatt álló, szigoruan fegyelmezett, nagy és független népek mondia etlközi őseinket. Ha az ő leírásában szetszört vonásokat összeszedjük, a nyugatra induló magyarban egy családját szerető, fajához ragaszkodó, a köznek engedelmekdni tudó, e mellett szabadság-szerető és vitéz, szerencsében el nem bízakodó, bajban el nem csüggedő, nagy okosság és erős akaratú nép áll előttünk. E képet igazolja s kiegészíti honfoglalóinknak rendkívül gazdag szókincsé, melyből bőven jut a családának, községnek, társaságnak, közrendnek, hadviselésnek, a lelki jelenségeknak, elvont fogalmaknak és lelki szókincsnek. Különösen kiemelendő az érteleme, érzelme és akarata vonatkozó szavaknak nagy gazdagsága. Igen csekély szóhasználat tanuskodik a képeletről. A magyar erős faj volt, kiben uralkodott az érteleme és akarat, melyek vezették az értelemt és elnyomták a képeletet. Nem anyagi, hanem érzelmi és erkölcsi ereje tette a magyart államalkotóvá. Oly földön alapított ezeres országot, a hol előtte nem birt marandót teremteni se római, se hún, se avar, se germán, se szláv. A honfoglalásokról szókincséből kiútink, hogy a magyar már korán föttemelkedve az anya-

gon és jelenségeken, régtől fogva abstrakcióra, gondolkodásra hajlott. A magyar szókincs, különösen lelkiekben, jóval gazdagabb, mint akermelyik más nyelv szókincse. Az indogermán nyelveknek talán együttvéve sincs annyi tisztán lelki jelentésű szavuk, mint a magyarnak egymagában.

A tetszéssel fogadott fölolvasás után az *elnök* bezárta a közlést.

*

A gyűlés után az «István főherceg» fogadóban tartották meg a szokásos lakomát. Az új tagok közt megjelent Szilágyi Dezső is.

B. Eötvös Loránd kezdte meg a felköszöntések sorát, a királyi párra. Lévai József szeretetreméltóan köszöntötte föl Eötvös bárót, ki elhagyta a politikát, hogy ismét egészen a tudományok éljen. Majd Szász Károly, ezelőzőn rá, hogy az első felköszöntő az első magyar embernek szólott, a második annak, ki itt az első, a harmadik első Szilágyi Dezsőt élte. Szily Kálmán az új tagokat üdvözölte. Szilágyi Dezső megköszönve a kitüntést, megígéri, hogy a tagsággal járó köteleseket híven fogja teljesíteni. Az akadémia, monda, összefűg a nemzet ébredésével, ez szülte, és az akadémia sorsa mindenkor összefűgött nemcsak a nemzet kultúrájával, hanem politikai életével, szabadságával sorsával. Most is rendeltetés ezt a kapcsolatot fentartani, időről-időre gazdagítani a nemzet értelmi kincstárát és egészségesebbé tenni a politikai életet, hogy megtanulja beszélni a különböző meggyőződésekét elfogulatlanul kutatni az igazságot és meg nem ijedni az igazság következményeitől. A tudományos szemlelt uestse át az akadémia a nemzeti érzésbe, a magyar kulturái életbe és politikába Poharát őríti az akadémia és vezető férfaira, kiknek egy részével együtt élte át külföldön az ifjúság reményeit. — Kötly az új tagok nevében mondott köszönetet, György Endre Brassai bácsit élte, Czóbor az osztályelnököket és titkárokat, Joanovics Volf Györgyöt, Thanhofer König Gyulát, Schwarcz Gyula Szilágyi Dezsőt, Ilosvai újra az elnököt. Bethly Zsolt végzte a felköszöntöket, megemlékezvén Volf mai értekezésének tanulságairól, a kit ezért elmémet éltetett.

ÚJ GYERMEKKÓRHÁZ A FŐVÁROSBAN.

A jótékony és emberszeretet ünnepélye volt a fővárosban május 9-ikén egy új gyermekkórház fölavatása. Budapesten, a hol oly nagy a gyermekek halandósága, ez még csak a második gyermekkórház. Magánember alapította, Bródy Zsigmond főrendiházi tag, ki elhunyt neje, Adél emlékére négy év előtt 250,000 forint alapítványt tett az izraelita hitközségnél egy gyermekkórház létesítésére, s ezt az összeget építés közben még 70,000 forinttal fölemelte. Az emberbaráti intézet neve *Bródy Adél-kórház* lett; s a városiiglet mellett, a zsidó kórház mögött épült föl és a zsidó hitközség felügyelete alatt áll, de valláskülönbőség nélkül részesít jöteményeiben.

A székesfőváros 3200 népszázméter területű telket adott a kórház czéljaira s Freund Vilmos műépítész tervei szerint 327,000 forint építési költséggel épült föl a pavillonrendszerű intézet, melynek mintaszerű berendezése még 30,000 forintba került. A kórház öt épületből áll. Elöl a főbejáratnál a fölvételei épület, orvosi szobákkal és irodahelyiségekkel. Jobb kéz felől az emeletes főépület, melyben a sebészeti, a szembeteg és belső betegek osztálya van. Balról a két emeletes gazdasági épület s egészen külön a fertőző betegek számára két kisebb pavillon, a háttérben pedig halottas ház és boncolóterem. Az épületeket fedett terrasz és folyosók kötik egybe.

A megnyitó ünnepély a kórház udvarán rögtönzött sátorban ment végbe. Sok előkelőség gyűlt össze. Megjelent Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Perczel Dezső belügyminiszter, Latkóczy Imre államtitkár, dr Chyzer Kornél, Müller Kálmán és Fodor József miniszteri tanácsosok, Korányi Frigyes főrendiházi tag, Rudnay Béla főkapitány, Ráth Károly főpolgármester, Márkus József polgármester, Gerlóczy és Haberhauer alpolgármesterek, stb. Jelen voltak a Bródy-család összes tagjai Bródy Zsigmond kivételével, a ki most vidéken tartózkodik. Az ünnepély egy zsolttárral kezdődött, melyet a templomi énekkar és Lazarus főkantór adott elő. Kohnér Zsigmond, az izr. hitközség elnöke mondott aztán beszédet, üdvözölvén a kormány, a főváros s a többi testület megjelent képviselőit. Köszönetet mondott mindazoknak, a kik az emberbaráti műhöz hozzájárultak. Dr. Kohn Sámuel rabbi szólott még; Ráth Károly főpolgármester hangoztatta, hogy az új kórházban a főváros egy új mintaszerű emberbaráti intézménnyel gyarapodott. Vé-

gül Grósz Gyula kórházi főorvos ismertette a kórház történetét.

A himnusz elhangzása után a jelen voltak aláírták a zárókőbe szánt okmányt s az előcsarnokba vonultak, melynek közepén áll Bródy Adél karrarai márvány szobra, *Tilgner* Viktornak, a híres szobrásznak utolsó műve. Talapzatán óriási gyöngyvirágkoszorú feküdt. A zárókő elhelyezése után a társaság a kórház építőinek kalauzolása mellett meglátogatta az összes helyiségeket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bölyny József, Vadvirágok. Budapest. 1897. A kötetnek úgy díszes külalakja, mint tartalma előkelő műkedvelőre vall. A műkedvelők csak a maga mulatságára dolgozik; de ha nincs tehetség nélkül s ízlése sem hiányzik, oly műveket is alkothat, melyekben mások is gyönyörködhetnek. Bölyny kis kötete két részből áll. Az első «Népdalok és elbeszélő költemények» cím alatt huszonzhat eredeti költeményt tartalmaz, a második rész öt műfordítást, francia költőkből. Eredeti költeményei többnyire magyar versformában s népies hangon vannak írva. Olyanokat is találunk közöttük, melyeket szeltére dalolnak az országban (pl. Hét csillagból áll a gönczöl szekere, Sír a kis lány a Balaton partján.) A kötet néhány elbeszélő költeménye is néprómánészak; a «Volt nekem egy» pedig Arany János ugyanigy kezdődő utánzata. A műfordítások közül kettő Sully Prudhomme, három Coppée költeménye. Figyelemre méltó kísérletek, bár a fordító nyelve és verselése nem oly erős, hogy az eredeti szépségeit vissza tudná adni. Néha az értelmet is megváltoztatja, pl. Coppéeának *A három madár* című költeményében a következő sorokat:

Et j'ai dit enfin au vaurour: Dévore
Ce coeur trop plein d'elle et prends-en ta part,
Laisse ce qui peut être intact encore.
Le vaurour m'a dit: C'est trop tard!

igy adja vissza:

«Igy szóltam a keselyűhöz:
Ha szívem már mást szeret,
Izról-izre marcangold szét
S vedd belőle részedet!
Amde kiméld, hogyha karmod
Közte ép darabba lett»
Szavaimra a keselyű —
«Már késő van . . .» — így felelt.

Nemcsak a versformát forgatja ki, hanem az értelmet is. Coppée a keselyűvel szeszaggattnál nem a lány, hanem a saját szívét akarja, mely tele van az imádott kedvessel, ki nem viszonozza szerelmét. Mutatványul a kötetből álljon itt egy eredeti költemény:

Ilosván.

Kicsiny falu a csendes völgy ölen,
Benned vagyok ma ismét, újra én,
Oly ismerős a rét, a kis patak,
A mely előttem zúgva elhalad.

A vén torony a múltból int felém,
Az ősi hajlék kis domb tetején —
Szárnyas kaput vígan előmbé tár —
Nem tudja, hogy már új gazdára vár.

Temetőben, a sírhalmok között
Az ősi sírbolt mészről köszönt —
Es odujából a szárnyas kukik
Kiváncsian elő-elő buvik.

Oly jól esik nekem e régi kép,
Hogy nem hiszem, — bár úgy van — semmikép,
Hol annyi régi ismerős rokon,
E kis falucska már nem otthonom.

Majd bántni kezd a lelkiismeret —
El innen, el! — lassan tovább megyek.
Szeppillámra egy kőnecepp vonul —
Es fáj szívem kimondhatatlanul . . .

Corpus Juris Hungarici (Magyar törvénytár). A Franklin-társulat eme milleniumi kiadványából a napokban újabb négy kötet jelent meg, a mely az 1884—1893. évi törvényeket tartalmazza. Ezek a kötetek is tanúságot tesznek arról a gondosságról,

színeket a magyar szellemre és a tiszta magyar stíl megismerésére oktassa.

A tavaszi műtárlat kitüntetései. A tavaszi műtárlat a közönség elé érdeklődésével találkozott. Jól látogatják és a csütörtöki esteken, mikor a nagy körcsarnokban katonai zenekar játszik, a tágas helyiségek egészen megtelnek. A bírálók már kimondták ítéleteket, s a kitüntetéseket és pályadíjakat kiosztották.

A 3000 forintos társulati díjat *Pállik* Bélának ítélte oda a pályabíróság, «Kosok az akolban» című festményéért. A képet mult számunkban közöltük. A *Forster* Gyula által alapított *Vassary*-díjjal nem adták ki, mert a kiállítás keretében a pályázati feltételeknek megfelelő és a díjazásra érdemes művet nem talált. A báró *Rudics* József-féle alapítványi ösztöndíj négy pályázó közül *Fényes* Adolfnak jutott «Czivódás» című nagy festményéért. Az *Ipolyi-díjra* (egyházi festmények) *Radits* Andor «Szent Norbert megtéréstét» találták megfelelőnek. Az állami nagy aranyérmét a külföldi művészek közül *Vanderstappen* Charles belga szobrász «Városnépszámot» című csoportjátának ítélték. Két farsadt népszámot tüntet föl ez, pihenés közben. A magyar művészeket illető kis aranyéremből mind a kettőt két arképképet nyerte el, kik valóban erejük frissességében jelentek meg a kiállításon. Az egyik kitüntetett *Ballo* Ede, kinek «aréképtanulmányát» érte a kitüntetés, a másik *László* Fülöp; őt özv. gr. Majláth Györgyné arképképzést tüntették ki. *Wlassics* köztisztviselő miniszter e hó 11-ikén *Szencsényi* Miklós osztálytanácsos kíséretében nézte meg a kiállítást, s az állami érme ok ítéletét, melyhez a miniszter beleegyezése szükséges, helybe hagyta.

Magyar festők Párisban. A párisi Georges Petit-féle csarnok két magyar művész festményeiből rendezett kiállítást. Báró *Mednyánszky* Lászlónak, ki most a francia fővárosban időzik, hatvan szép képe, a fiatal *Somssich*nak is huszonzhat képe van együtt. A katalogusban, mely a nézőt kalauzolja, *Adrien Remacle* írt tanulmányt *Mednyánszky*-ról, kit itthon leginkább tájképeiről ismerünk, de Párisban tanulmányföket s egyebet is állított ki. *Remacle* nagy hévvel ismerteti ezt a különös, érdekes, egyeni művészt, ezt a művészi magányos természetet, mint magát az író kifejezi.

Az 1838-iki árvíz emléke. A fővárosi tanács régebben elhatározta, hogy a pesti 1838-iki árvíz, valamint Wesselényi Miklósnak, e szomorú napok hősnéinek emlékét szoborral fogja megörökíttetni. Egy emléket az építendő eskü-téri hid pesti hid-főjében helyezik. Az emléktáblát *Holló* Barnabás mintázta. A dombormú az árvíz által elborított régi Pest egy részét tünteti föl. Alacsony ház tetején menekülő férfiak, asszonyok megőrököttetni. Ezen akkor halad arra egy menekültekkel tele csonak, a melyet az «árvíz hajós», Wesselényi kormányoz és sorjában szedi föl a szerencsétleneket. Az eskü-téri hid egyik oldalán lesz ez az emléktábla, míg a másik oldalán idővel a hid alapkövetelének ünnepi jelenetét fogják megörökíteni.

A műcsarnok képes tárgymutatója a mult hét ten megjelent. A tavaszi tárlat hazai és külföldi

BRÓDY ADÉL SZOBRA TILGNERŐLT AZ ÚJ GYERMEKKÓRHÁZBAN.

melylyel a törvénytár szerkesztője, dr. *Márkus* Dezső kir. törvényszéki bíró nagy munkáját végzi.

Minden törvénynél megtudjuk, hogy mily törvények éltek megalkotás, mely törvények és azoknak mely szakaszai vannak vele összefűgésben, mely későbbi törvény változtatott rajta vagy helyezte hatályon kívül, mely rendeletek vonatkoznak rá. De nemcsak az egész törvényre és annak szakaszaira terjed ki a jeles jogtudós szerkesztő figyelme. Minden egyes fogalomnál ugyanazt a módszert követi, úgy, hogy nincs az az intézmény, melynek törvényi fejlődését a legmegbízhatóbb jogforrások alapján meg ne ismernék e gyűjtemény munkából, mely nagyszámú és tárgyias jegyzeteivel messze meghaladja a hasonló gyűjtemények értékét és tudományos kommentár becsélét. E munka egyike azoknak, a melyekről el lehet mondani, hogy mindenkire nézve nélkülözhetetlen, a ki törvényeink alkalmazására vagy tanulmányozására hivatta van, mert jóval könnyebb lesz eligazodni törvényeink és rendeleteink óriási tömegében, ha ezt a kiadást használja. A legközelebbi sorozat az 1894/1895. évi törvények felül régebbi törvényeinket (1000—1526) és *Verbczy* Hármás könyvét foglalja magában, leváltári kutatások alapján föltütségült latin szöveggel, teljesen új magyar fordítással és az eddigiekhez hasonló bő, tudományos magyarázatokkal. A Franklin-társulat ezen kiadványa is nyomdai technikánk mai fejlettségének kiváló bizonytsága. Az egész 20 kötetből álló törvénygyűjtemény ára füve 60 frt, félbörkötésben 75 frt.

Trilby. Du Maurier híres regénye, a párisi bohém világ e megkapó rajza, melyből a színpad számára is oly hatásos színművet készítettek, magyar fordításban is megjelent, a Pallas irodalmi társaság kiadásában. Fordította *Szerdahelyi* Sándor. Ára 1 frt 20 krajczár.

Iparművészeti mintalapok. A kereskedelmi miniszterium kiadásában érdekes iparművészeti mintalapok jelennek meg iparosok számára. Ebből most kaptuk a harmadik évfolyam három első füzetét. A szerkesztőség az ezredévi kiállítás nagyrészt iparosainkra különösen tanulságos iparművészeti tárgyait is sorra bemutatja a füzetekben. Különösen szép *Hoves* vármegyei székfészke roccoco-stylus rúdos kapuja, mely arra vall, hogy a vasverés művészete régebben is igen magas fokon áll nálunk. A *vasipari* füzet még több szép renaissance és barokk stylú vasmunkát s újabb tervezetet mutat be. A *szővőipari* füzet a történelmi fősoport gyönyörű himzéiskből nyújt mintákat s több színes eredeti rajzot is közöl. A *faipari* füzetben Wesselényi *Ferenc* díszes mennyezetes ágyát látjuk s a régi magyar bútordarabok közül az újabb bútorterveket. A *Szerényi* József elnöklelté alatt működő szerkesztő-bizottság, mely *Edvi*-*Illés* Aladár, *Gaul* Károly és *Györgyi* Kálmán tanárokból áll, minél izlelősebb magyar stylú rajzokat közöl, mert a «Mintalapok» hivatása első sorban az, hogy iparo-

festményeiből, rajzaiból, szobraiból *nyolcvannak* a fénynyomatú mását közli, miszt fölvételek után. A katalogusból multkori és ma számunk is közöl mutatványokat. Ára 1 korona.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A néprajzi társaság közgyűlése máj. 11-ikén ment végbe gr. *Kun* Géza elnöklelté alatt, ki megnyitó beszédében a néprajzi társaság nagy czéljait fejtegette s köszönetet fejezte ki dr. *Wlassics* Gyula kultuszminiszternek és az akadémiának a társaságnak nyújtott segélyért. *Vikár* Béla titkári jelentése a társulat ez évi működéséről számolt be, különösen kiemelve az «Etnográfia» szerkesztőjének *Munkácsi* Bernátnak érdemeit. A társaság tagjainak száma 500 s alapítóinak száma is nagyobbodott. Végül a választmány nevében az elnök indítványára egyhangúlag tiszteletbeli tagnak választották gr. *Zichy* Jenőt s *Lenz* Oszkárt.

MI UJSÁG?

A pozsonyi ünnepélyek. Fénynyel és pompával állik meg Pozsonyban e hó 16-ikán a koronázási emlékszóbornak leleplezése. A király és az uralkodóháznak 34 tagja jelenik meg, továbbá a miniszterek, a hercegek, a törvényhozá, a tudományos egyesületek, hatóságok küldöttjei. Az alençoni herceg és az aumalei herceg halála által bekövetkezett udvari gyász e napra félbeszakítják. Pozsony napok óta díszlik, lobogóznak.

A fejedelmi vendégek e hó 16-ikán reggel érkeznek, 8 óra után a király, utána másik külön vonaton a főhercegek és főhercegnők. A király megérkezését, a városba vonulását úgyuk dörgése hirdeti, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen. *Bandérium* kíséri a felséget a vasutból *Frigyes* főherceg palotájába. Az emlékszóborni ünnep tizedfél órakor kezdődik. A király és a főhercegek számára díszes sátor állítottak. *Tábori* mise nyitja meg az ünnepélyt. A polgármester kéri meg ő felséget, a leleplezés megengedésére, a szobor leleplezésekor is 101 ágyulövés szóllal meg a várhegyen.

Szlányi Lajos: Utolsó napsugár.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

sztintén itt marad a király időzése alatt. Több udvari ebéd is lesz.

A hollandi királynők Budapesten. Emma hollandi regens királyné és Vilma, a szép ifjú királynő május 13-ikán néhány órát Budapesten töltöttek.

Az akadémia nagyjutalma. Báró Eötvös Loránd, a tud. akadémia elnöke, kinek egyik tudományos értekezését tüntette ki az akadémia nagyjutalma.

Id. Ábrányi Kornél jubileuma. Május 23-án, vasárnap lesz id. Ábrányi Kornélnak, az érdemes zeneszerzőnek és íróknak jubileuma.

Szinnyei József ünneplése. A nemzeti muzeum tisztviselői e hó 13-ikán délelőtt barátságos ünnepre gyűltek össze.

Scalay Imre igazgató szép beszéddel üdvözölte Szinnyeit, hogy a kitüntetés hasznos irodalmi érdemeit is jutalmazza.

sával s kollégiális együttműködésével érhető el az eredményt, a miért kitüntetésben részesült.

A brüsszeli kiállítás megnyitása. A brüsszeli nemzetközi kiállítást május 11-kén nyitották meg.

Nápoly Aladár dr. magyar kormánybiztos díszmagyarban, Magyarország nevében üdvözölte a királyt.

Erős gyalogoló az ausztrálinak Lewis. Adelaide és Coolgardin közt a 2036 kilométer hosszú távolságot 38 nap alatt tette meg.

A sas ebédjét sikerült egy svájci vadászknak pontosan megállapítani, ki egy fiatal sas fészkében egy még egészen ki nem hűt nyulat.

Angliában, hol eddig leg több szeszes ital fogyott el, a serfözök, valamint a szeszgyárak hat év óta folytonosan csökkenést jeleznek.

Miatyánkot. Az egyházi áldás után a terézvárosi kaszinóban ülték meg a lakomát, egészen a komáromi népies szokások szerint, vidáman és sok elmés felköszöntővel.

* Jeruzsálemből. Roskovics Ignác festőművész, ki bibliai illusztrációkhoz szükséges tanulmányok végett utazott a szent földre.

* Tíz napja tartózkodunk Jeruzsálemben és vidékén. Tegnap érkezünk haza a Jordán mellől s a Holt-tengertől és Jerichóból.

Egyetemi építkezések. A közoktatásügyi miniszter e hó 12-ikén előterjesztést adott be a képviselőknek az egyetemi építkezésekről.

* Hány kép van a világon? Egyik spanyol lap állítólagosan alapos számítás szerint azt állította, hogy az öt világrész valamennyi képtárában és magángyűjteményében körülbelül négy millió olyan kép van.

* Erős gyalogoló az ausztrálinak Lewis. Adelaide és Coolgardin közt a 2036 kilométer hosszú távolságot 38 nap alatt tette meg.

* A sas ebédjét sikerült egy svájci vadászknak pontosan megállapítani, ki egy fiatal sas fészkében egy még egészen ki nem hűt nyulat.

* Megvakulás ellen is biztosítással most már az angol társaságok. 16-40 év között levő férfiak évenként 3 shillinget tartoznak fizetni.

* Angliában, hol eddig leg több szeszes ital fogyott el, a serfözök, valamint a szeszgyárak hat év óta folytonosan csökkenést jeleznek.

* A világ legnagyobb világlító tornya Franciaországban, a Havre mellett a Hève fokon épült. Világlító ereje 23 millió gyertya.

HALÁLOZÁSOK.

LATINOVICS GÁBOR, kalocsai kanonok, ezimzetes püspök, volt országgyűlési képviselő, meghalt e hó 8-ikán Budapesten, hova betegen jött Kalocsáról.

Gr. ESTERHÁZY MIKLÓS, főrendiházi tag, kit általában tatai grófnak hívták, május 7-ikén meghalt hosszas betegeskedés után tatai kastélyában.

HENRIK AUMALEI HERCEGEKNEK, az Orleans-család tagjának holttestét katonai pompával szentelték be e hó 12-ikén Olaszországban, Palermóban.

CSENDICS GYULA, fővárosi tanácsos elhunyt e hó 11-ikén, 58 éves korában, Budapesten.

Elhunytak meg a közéleti napokban: BEÖTHY MIHÁLY, a bihari megyei híres Beöthy-család tagja, Beöthy Algonon képviselő bátyja, 79 éves korában.

Mendlik Oszkár: Nyílt tengeren.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Szerkesztői mondanivalók.

Floare. Elbeszélés. Élénken van megírva, érdekesen is indúl, de a vége nem sikerült; főhőjé az, hogy nincs megmagyarázva, sőt még csak sejtetve sem: miért fogja Floare Tógyerikának pártját.

Levél édes anyámnak. Gondolkozom. Az előben van melegeg, de új eredeti vonás sem a tárgyban nincs, sem a hangban.

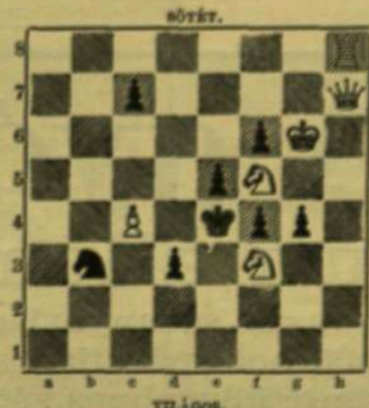
Caonde. Az utolsó versszaka nagyon szép, de a többi próza. Szív és lélek. Kadnak benne sikerült sorok, de általában úgy tartalma, mint kidolgozása nagyon kevély.

Egy hűtelen aszszony. Sok benne a mesterkéltség, erőltettség. Temetőben voltam. Édes anyámasszony. Az első elég jól kezdődik, de a mint a szerző a fiatal halott történetét kezdi elbeszélni, kuszálta válik s nem tud bennük meg érdeklődni, sem részvételt kelteni.

Nem közölhetők: Vágy. Azt mondd hogy. Ne mondd. — Irénhez. Dagályos, mesterkéltség; olyan, mint midőn valaki nem a maga természetes hangján beszél.

SAKKJÁTÉK.

2007 számú feladvány. Ehrenstein M.-től.

Világos indúl a a harmadik lépésre matot mond.

Az 1996. számú feladvány megfejtése Blake P. F.-től.

- 1. Fg1-h2 ... t. sz.
2. Mgf2e3 mat.

Az 1997. számú feladvány megfejtése Cook E. B.-től.

- 1. Vh1-a1 ... t. sz.
2. Mgf2e3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapeston: K. J. és P. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Winkler Károly. — Kőnyvész. — Szécsényi: Gérecz Károly. — Csomay: Nemeth Péter. — Kocsis: Balogh Dénes. — Veszprém: Cholnoky István. — A miskolci újság: — Eger-Lőcse: Tóth Gyula. — A pesti sakk-lőr.

Hibaigazítás: A múlt heti 2006. számú feladványban f8-on világos vezér állt a6-os helyett.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 17-ik számában közölt képtalány megfejtése: Nem szabad az, ki önmagán uralkodni nem tud.

Heti naptár, május hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Ótérig keleti naptár. Rows for days of the week from Vasárnap to Szombat.

Holdváltás. Holdtölte: 16-án d. u. 3 ó. 11 p.

Feladó szerkesztő: Nagy Miklós. (I. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg-selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színes 45 krtól 14 ft 65 krtig méterenként — sima, csíkos kockakölt, mintakölt, damaszolt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintaanyag stb.)

IGLÓ-FÜRED. klimatikus gyógyhely és gyógyfürdő. Évad május 15-től október 1-ig. Szepesszgyégyében, Igló város határában 580 méter a tenger színe fölött.

hidegvíz-gyógyintézettel. Vasuti állomás: Igló, (Kassza-Oderbergi vasut). Bérkocs- és társasokosi összeköttetés. 7207. Posta- és telephoni összeköttetés az Igló távírda-állomással helyben.

'Izomerősítő embrocator.'

Nélkülözhetetlen bedörzsolő szer futás, uszás, kéreplőzés, vívás, evezés, lovaglás és általában fokozott izomerőkifejtést igénylő atletikai és torna-sportot izák trainingje teljességének és eredményességének előérére. Páratlan gyógyerejű rheumatikus bajoknál, szagatásoknál, bármennyire idülték is azok. Egy üveg ára 1 frt 20 kr. Főraktár: 'Aranykereszt' gyógyszerár, Budapest, V. Nádor-utca 24. Kapható a következő gyógyszerészeknél: Budapest: Török J., Király-utca, dr. Szakalla L., Mária-Tévezia-tér 11., Bayer Antal, Andrássy-út 84. Arad: Földes K. Debrecen: Mihalovits J. Győr: Stadler M. Szabadska: Milassin J. Szeged: Barcsy C. Székesfehérvár: P. Ács Albert. 7202

D' Leras
AS PHOSPHAT
Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kétféle gyógyszer verszegénység, sápkór, gyomor-fájdalmak, vérvetés esetében, szabályozza a hószámot, könnyű emésztési és kiváltképpen hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge gyermekeknek legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszerár király-utca 12. sz.

Czerny-féle
Keleti rózsatej
oly meglepően üde, tisztá, fiatalos arczbőrt szerez, mely semmi más szer által el nem érhető: kitűnő hatású májfolt, szepölő, pörsenések, bőrtarka, nem szép arczörösség s a bőr minden tisztátalansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arczisztát egyaránt alkalmas minden testrésze. Ára 1 frt.
Balsamszappan hozzá 30 kr. 7180
Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható
ANTON J. CZERNY, BÉCS.
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Szétküldés utánvételre. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban és illatszertületekben.
Vezérképviselet és magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszerárban.

BÁRTFA gyógyfürdő
vasuti állomás.
Kitűnő gyógyhatású égvényes sósvasas savanyúvizek. 12. forrás. Kiváló éghajlati és terepgyógyhely. Vizgyógyintézet. 4000 hold páratlan szépségű hatalmas fenyveserdőben 42 kmtr kényelmes sétaut.
Ő cs. és kir. apost. Felsőgének, ERZSÉBET királynénak tartozkodási helye az 1895-ik évi idényben.
A fürdő modernné alakítása érdekében eszközölt beruházások értéke:
1894-ben: 357,650 forint osztr. ért.
1895-ben: 318,420 forint osztr. ért.
1896-ban: 112,675 forint osztr. ért.
Folyamatlan levő beruházások az 1897-ik évre: 235,000 forint.
Gyógyjavallatok: a női ivarszervek különböző bajainál, sápkór, vérhány minden alakjánál, gége-, légső-, tüdő-, gyomor-, bél idült burjátjánál, hólyaghurutnál, terméketlenség, súlyos betegségek után, változasi szennyvel, idegbajoknál, görvél s angorkór.
Tisztá fürdőorvos: Dr. Hintz Henrik közegészségügyi tanácsos, a Ferenz József-rend lovagja, egészségügyi tanár, fővárosi nő- és gyermekorvos hátkal 89 nyaralóban. Elő- és utóidényben 30% ármérséklés. Kétféle nagy vendéglők. Diszes kávéház és restauratio a fenyveserdőben, gyógyterem, könyvtár, nemzeti zenekar, kirándulások. Villamos vilgítás. Gyógykert. Posta-távirda. Külön vasúti kirendelés a fürdőben: podgyász Bártfa-fürdő adható fel és a házhoz szállítatik. Az indházaknál kényelmes bér- és társasosok állanak rendelkezésre szabott ár mellett. A Bártfa ásványvíz kitűnő gyógy- és borvíz megrendelhető a fürdőigazgatóságnál. Bártfa, kapható minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben. Budapesti főraktár Hirschfeld Mór, Budapest, Király-utca 63. A fürdőre vonatkozó minden felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál.
Gyógyeszközök: ásványvíz-ivókura, ásványvízfürdő, fenyőlevél-fürdő, vásártelki vasláptükrök, masszage, villamos gyógyfürdő, terepgyógyfürdő, pár- és szálmazetes óndus, fenyvesektől eredő, üdítő, balszamo, levegő. Hídegyizgyógyintézet.

MATTONI-FÉLE
ERZSÉBET
SÓSFÜRDŐ
BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.
Keserű források. Ivó és fürdőgyógymód.
A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitűnő eredményvel alkalmazhatók: 1. Bármínó okok folytán keletkezett lóbos izadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körül és hashártyalob után visszamaradt izadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavarkorál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórál. 5. Kőszvénynél, stb.
FÜRDŐ-ORVOS: Dr. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.
Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle ruhanyakozatlékek. — Rendes társasoski-kozlökedés.
A kocsi állomási helye: Ferenz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.
A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szivesen szolgál
Mattoni és Wille
Budapest.
7125

TRENCSEN-TEPLITZ
kénésfürdő
Felsőmagyarországon.
A Kárpátok gyöngye.
Teplá-Trencsén-Tepló Állomástól 20 perc tavol. Leg-erősebb kénésfürdő Magyarországon és Ausztriában, természetesen meleg 28—31° R. forrásokkal. Kőszvény, reuma, benuias, neuralgia, laktázis stb. ellen. Olasó és kényel-mes. Körülbelül 8000 fürdővendég látogatója. Május és szeptemberben 3 frt-ig kapható naponként szoba, fürdő- és tájsjelellátás. A szezon május 1-én kezdődik. Képes pro spektust ingyen küld a gróf fürdőigazgatóság.

ŐS BUDAVÁRA
a székesfőváros legnagyobb és legelőkelőbb mulatóhelye.
Idénytartam május 1-től szept. 30-ig.
Idényjegyek ünnepek alkalmával is érvényesek 10 forint.
Családtagok, katonatisztek, hivatalnokok és nagyobb klubok részére 8 forint.
Három nagy nyílt színpad. Naponta nagy symphonikus és népies hangversenyek. Magyar és nemzetközi karnezekesek, magánénekesek, táncosok és előrendű művészek. Nagyszerű ünnepek. Esős időben ingyen-előadások a színházakban, valamint a vendéglők és kávéházak termeiben.
Jegykiadás naponta a budapesti bankgyűléslet váltóüzle-tében V. Fürdő-utca 1. és az igazgatósági épületben Ős-Budavárban. 7195

LIPIK
JODFÜRDŐ (SZLAVONIÁBAN).
Első díjakkal kitüntetve: Budapest 1885. London 1892. Bécs 1894. Róma 1894.
Vasuti állomások: Pakratz-Lipik (déli vasut) menettérli jegyek 33% árleengedéssel és Óknesan (m. á. v.) zónatárifa.
Egyetlen jódos alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hőfoka 64 C. Hegyek által védett égjál.
A lipiki hévíz nagymennyiségű natriumtartalmával (magyar Emu), valamint magas hőfoka és jódos összetételével mély-ivó és fürdőforrásnak a legjobb sikerrel használtatik a test nyák-hártyáinak mindennemű hurutos bántalmánál (gyomor-, bél-, egehurut stb.); csúszos és kőszvényes bajoknál a forrás előő helyen áll az európai források közül, valamint mirigy-és vérbajoknál, égvénykórál, izadmányoknál stb. Mint hivatalos fürdőorvos Dr. Marschalko Tamás működik.
A legnagyobb fénnyel és pompával berendezett és színpaddal ellátott gyógyterem, valamint hasonló nagy fénnyel ellátott új színpad és kávéházi helyiségek, igen nagy új gyógyszállodák. Villamos vilgítás, lóvó-terjedt árnyékos park, mely lawn-tennis pályát, lövöldét, tekepályát, tornaterét stb. tartalmaz. Pompás és nagy fedett sétány, hazahelyiségek, a legnagyobb luxusú és kényelme-berendezett porcellán, márvány és izasztó fürdők. Terjedelmes fürdőmedencék (Pepidesium).
Jódvíz - szétküldés mindig friss tölében az igazgatóság által. Főraktár Magyar-or-szágon: Békuty L., Mattoni és Wille Budapest. — Bármily felvilágosítással készséggel szolgál a lipiki fürdőigazgatóság.

MATTONI-FÉLE
GLESSHÜBLER
legjobb négyes
SAVANYÚ-KÚT

Csorra fürdő.
Liptómezei központi Kárpátok, a magas Tátra déli lejtőjén, 1357 m. magasságban fekszik.
Klimatikus gyógyhely, mely leginkább légző emésztőszervek és idegbántalmaknál, valamint szervi vagy öröklött betegségeknél feltűnőhatatlan.
Van a fürdőben állandó fürdőorvos, házi gyógyszer-tár, posta távirda hivatal, meleg kád, törpefenyő, zuhany, hideg fürdők és uszoda. Vasuti állomástól egész a fürdőig vezet egy fogas-kerekű vaspálya. A nagy látogatottság folytán a fürdő az idén egy 40 szobás szállodával szaporított.
Megnyitás május 15-én.
Földényben (június-augusztus) penzio naponta 3 frt 5 frt 50 kr., elő- és utóidényben ugyanaz 30%-kal glosóbb. — Részletes felvilágosítással vagy értesítőkkel szolgál a 7209 fürdőigazgatóság.

CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-és csemege-kereskedésben és czukrárszában. 6906
Naponkinti eladás

Gleichenberg gyógyhely.
Stiriában.
Gyógyeszközök: Alkali-muriatikus források: Constantin- és Emmaforrás. Alkali-muriatikus sósvasas gyógyvíz: Johannes-kút. Tiszta sósvasas forrás: Klausenforrás. Savó, tej, kefir. Ásvány-forrásvíz-belégzés külön fűlkékben. Fenyő-tölvelevél-belégzés. Lélegező-készülék, légkamrák. Zás ásványvíz és habzó hőfürdők; fenyő-tölvelevél és aczellfürdők. Nagy vizgyógyító intézet. Üdülő sétányok. Enyhe, nedvesmeleg, pormentes, szélesoldos levegő; erdős dombvidék. Tengerföldtől magasság 300 méter. 7181
Idény május 1-től októberig. Ertesítéseket és prospektusokat ingyen nyújt, és lakásmegrendeléseket elfogad a fürdőigazgatóság (Gleichenberghen).

Az arczzsin fiatal fénye és üdesége.
A Dr. Lengyel Frigyes-féle nyírfabalszammal szigorúan a használati utasítás szerinti alkalmazása által a fehé bőr lehamlik, aszankint és az ezen módon tisztított alós bőr fiatal fényben és üdeségben jut felszínre. Minden nemű kiütés, szepölő, folt, vörös, anyajegy stb. stb. ezen szer által elmúlik, a bőrrázások és himlőhelyek lassankint el lesznek simítva; egytá ában az arczzsin friss, egészséges színt nyer. Dr. med. Raspi tanár egyetemi procurator Bécsben és Pfeylsch tanár Londonban miot kiünő szert ajánlják Dr. Lengyel Frigyes nyírfabalszamáat.
Egy korsó ára használati utasítással 1 frt 50 kr. A nyírfabalszam hatásának támogatására szolgál a Dr. Lengyel Frigyes-féle bezoo-zsappan darabonként 60 kr. Főraktár Török József gyógyszerárban Budapest, király-utca 12. 7166

Szépség és egészség.
Korunk főnyaválójá az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a vasas chinabor 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Sherryvel van készíte és minden hasonéró készítmények közt a legjobb általánost és vasat tartalmazza.
Kinek van szepölje? vagy bármí folt, vagy pattanás az arcza? Az teljes histon-szággal fordulhat annak előfűltemben, kevés költséggel eldírí tetése véget a világhírű PEPsIN-BOR használatá által, mely az étel megemésztését segít és agrom-tor rövid időn töléletesen helyreállítja Cascaia Sag-rula-bor kitűnő enyhe hatású hashajtó és tisztító szer. Nem keserű! Minden llynemű készítmény közt a legjobb. Arczpor hozzá 3 szinben 70 kr. Postán franco küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozzá 1 ár. 30 kr.
Kérek mennek Carishadba hogy rossz gyomrát kirap-rálják és újra jól emészenek pedig azt a csőt otthon kényel-memben, kevés költséggel eldírí tetése véget a világhírű PEPsIN-BOR használatá által, mely az étel megemésztését segít és agrom-tor rövid időn töléletesen helyreállítja Cascaia Sag-rula-bor kitűnő enyhe hatású hashajtó és tisztító szer. Nem keserű! Minden llynemű készítmény közt a legjobb. Arczpor hozzá 3 szinben 70 kr. Postán franco küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozzá 1 ár. 30 kr.
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon. Kapható Budapest: 7152 Török József gyógyszer. urnál és minden magyarors. gyógyszerárban.

BALATON-FÜRED,
gyógyfürdő s a Balaton metropolisa
Zala vármegyében. — Posta és távirda helyben.
Fürdőidény május 23-tól szeptember végéig.
Azon gyenge üdülők és mellbetegék, kik B-Füred kedvező cli-máját előbb használni akarják, már május 16-tól itt minden kényelmet — meleg fürdők kivételével — találhatnak. Tiszta ózondus, enyhe, egyenletes töparti levegő; égvényes, sós, szén-savas, vasas források; juhsavó, tej masszage-gyógymód; szénvasas meleg pezsgő és szénsavas hideg fürdők, gőzfürdő, zuhanyok, balatonvári hideg fürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek igen ajánlják: verszegénység, görvény, gümőkór, csúz, kőszvény, légmőzervek hurutos bántalmái, rekedtség, vérköpés, gyomor és bélhurut, máj- és lépvérbőség, női bajok és idegbántalmakban.
Elsőrangú fürdőintézet.
Hegyeitől védett gyönyörű fekvés, diszes és czélszerű berendezés, gyógy-terem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, fenyves liget, térszene, szini előadások, hetenkint táncmulatás. Élvezetes kirándulások, sétacsónakázás. — Elegendes lakások a Balaton partján épült Ipoly udvarban, az Erzsébet, Klotild udvarokban és a Grand-Hotelban; csinos nyaralók. Jó és mérsékelt étkezés, table d'hôte: couvert 1 frt 50 kr. A szobák ára 40 krtól 4 frtig. Június 15-ig és augusztus 20-tól a saison végéig a lakások 30 százalékkal, az étkezés a Grand-Hotel éttermeiben 20 százalékkal olcsóbb. 7197
Vasuti állomás Siófok és Veszprém, Siófokról gőzhajón 1 óra, Veszprémtől bérkocsin 1 és fél óra. Vasuti saisonjegyek 33% százaléki kedvezményvel, menettérli jegyek — 3 napra — féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főorvosa Dr. Huray István.
Lakásmegrendelések — előleg mellett — Lingl Valerián fürdőigaz-gatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüred ásványvíznek, mely mint ét-rend víz is igen kedvelt, főraktára Edeskuty L. ásványvíz-szállító Budapesten, Ezenkívül kapható Szendrey Jánosnál Veszprémben és Birkmayer Lajosnál Székesfehérvárott.
Prospektusokkal ingyen szolgál a fürdőigazgatóság.

Megérkeztek legújabb mosószöveveteink
u. m. zephyr, levantint, batiszt. Minták kívánatra bérmentve küldetnek.
Kunz és Mössmer vászon és fehérnemű áruháza Budapest, Kigyó-tér, a „Szép juhásznő“-hoz.
7196

A Franklin-Társulat kiadásában budapesten megjelent és mindenütt kapható.
FORGÁCSOK
Irta AHO JÁNOS.
Finn eredetiből fordította POPINI ALBERT.
Ára fűzve 1 frt 20 kr.
POCSAJYÉK.
Regény.
Irta Fröhlichné Mária Paula.
Ára fűzve 1 frt 50 kr.

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgyor: a La
Különleges Rizpor
BISMUTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

PARAD
GYÓGYFÜRDŐ
(Heves vármegyében).
Természetes arzénus vasas gyógyvíz, vasas-tímós fürdőkkel, égvényes-kénés és vasas savanyúvízforrásokkal;
hidegvíz-gyógyintézet.
Kiváló jó sikerrel használhatók: mindennemű női bajok, verszegénység, sápkór az emésztő szervek bántalmái, aranyér, idült csúz és kőszvény stb. ellen. Évad-megnyitás május hó 15-én.
Május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól az évad végeig a lakások 30%-kal olcsóbbak. Enyhe, pormentes hegyi légkör, kiterjedt és jókárban tartott sétautak, gyönyörű park festői vidék, fűdött sétány, olvasó-és zongora-terem, lawn tennis, szép és kényelmes berendezett lakások, diszes éttermek. Posta- és táv-irda-állomás a fürdőtelepen. 7175
Közeledés: a fürdő csak 20 percznyi távolságra fekszik a Mátrai vasutvonal Parad üdőállomásától. A fürdő és vasuti állomás közt a közlekedés kényelmes omnibusz-forgalommal történik. Kétféle hintóval a vasuti állomástól az előzetes megrendelésre küldetik. Ára 2 frt. Fürdőorvos dr. BREM JÁNOS. Lakás-megrendeléseket elfogad és a fürdőre vonatkozó minden felvilágosítással készséggel szolgál a fürdőigazgatóság.
A parad ásványvízke Budapesti kizárólagos raktára: EDESKUTY L. csász. és kir. és szerb királyi udvari szállítónál V., Erzsébet-tér 8. szám alatt.

Buziás első rangú gyógyfürdő.
Fürdőidény: május 15-től október 1-ig. Világheirű
lápfürdők és aczellforrások
hasonló a Spas, Pymont, Schwalbach és pywarthi aczellforrásokkal, kitűnő meleg és hideg vasaczellfürdőivel, moor- és ásványfürdőkkel, tükör-fürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és masszage. 7194
I V Ó K Ú R A
Kitűnő eredményvel verszegénység, idült gyomor- és bélhurut, homok-kő-és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendellenességeknél, mag-talanság, idegbetegség, bujaker, csúz, kőszvény és fejfájásoknál stb.
Buziás gyógyfürdő vasuti állomás.
Pazar villamos vilgítás a 80 holdnyi évszázados parkban. Kátona zenekar. Elsőrendű konyha és kávéházi halok. A fürdőben állandó hírnemes nőgyógyász van. Mérsékelt árak. Ismer-telések kívánatra ingyen és készségesen szolgál a Fürdőigazgatóság BUZIÁSON, a hova a szobamegrendelések küldetni kértnek.

A már 40 év óta dícséretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak talált és engedélyezett
dr. SPITZER-féle
arcsztisztító kenőcs
szepölő, himlőhely, sömör, májfoltok, fakadékok forrósági perszenések, orrvörösség és minden egyéb arczvirágások ellen, valamint a dr. SPITZER-féle 7184 mely arczkenőccsel a használati utasítás szerinti alkalmazva, még korosabb égvény-eknek is viruló és fiatal kinészet kölcsönöz.
bőrszépítő szappan
Egy nagy tégyel arczkenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzóktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukováros 50-ik kerületi kenőcs valódi. Minden tégyelen Krajcsovic a készítő arczkepe látható.
Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszerár.

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitűnőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsírműtes készítmény a 7163

Margit Crème.
Rövid idő alatt szűrtet szelőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is ide bájós arcszínű kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgy 60 kr. 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszer-tára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József gyógyszer-tára,** Budapestén Király-utca 12.

Franczia folyékony
HAJFESTŐ
(Gromatique Parisien)
melylyel minden haját tetszés szerint 10 perc alatt állandóan megfestheti fekete, barna vagy szőkőre. Tulajdonságai: a szín állandó s a természetes színtől meg nem különböztethető, az alkalmazás egyszerű. Ár 2 fr. A készületek (csésék, kefék stb.) 60 kr.
Főraktár: **Budapestén, Török József gyógyszer-tára,** Király-utca 12. szám. 7080

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kiropróbált
leveg.-orvos gyógyszerel

Vérképző labdacok rózsaszínre cukros: vérszegység, nyak, sápkörök, gyengékségek, görvénykörületek, látatlan fűdőbetegségek legjobb gyógyszere. 4 üveg ára 1 frt 30 kr.

Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégéhurut, tüdővérzés, hidegség, májgátás, gyümölcs ellen legkitűnőbb: 1 üveg éjszinkák cukrosított labdacok ára 1 frt 30 kr.

Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRREX-GALÓ POZ** 1 doboz 1 forint 30 kr.

Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájzajk fölött! Kitiűnő ivására a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.

A Purpurin Crème arc- és kékenesnek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arcról minden foltot eltávolít s hárszonszertvé varázsolja. 1 tévely 1 frt 30 kr.

Kaphatók a készítmény:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárosatakon. 6839
Főraktár Budapestén: **Török József gyógyszer-tára,** Király-utca. **Dr. Buday Emil gyógyszer-tára,** Városház-ter. Minden drogus-üzletben és gyógyszer-tárban kaphatók.

Férfi ingok: Színes francia batist. Angol piqné és szegélyes mellü fehér sifon. **Ponyola utató- és háló ingek.** — Divatos sátabatok. Nap- és Esernyők. Angol foulard és batist nyári Nyakkendők. Férfi és Női Harisnyók. Keztyűik és Angol sarga bőr cipők. **Férfi Nemes- és Szalmakalapok.**
Utazó- és Fürdő Csizkék Nagy választékú Raktára

FÖLDVÁRY IMRE
BUDAPEST 7156
Koronaherczeg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Levélbéllyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5
Alapított 1876. 7121

Veszek! Eladók! Cserélek!

STUBNYA gyógyfürdő
téli és nyári gyógyhely.

Természetes meleg 28°—36° Reaumur fokú hévízzel. A vadregényes Turócmezőgyében 518 mtr. (1620') a tenger színe felett. Minden gyors- és személyvonat, mely Bécstől, Óderberg vagy Budapestről jön, a fürdőállomással megáll. Posta és távírus helyben. Gyógyhatásában a gasteini hévívekkel versenyezhet. Csz- és kőszvény-betegeknek, csont-, hátya- és idegbántalmaknál, bőrküteseknél stb. stb. legnagyobb sikerrel alkalmaztatik.

Mérsékelt árak, melyek június 15-éig még 25% -al lecsökkentek. A fürdők és szobák a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. — Prospektusokkal készséggel és ingyen szolgál a fürdőigazgatóság.

Kwizda-féle Fluid
A kigyó védjegyével.
Régi hírhirdítéstudós-cosmetikai szer (dörzslőre) az emberi test idegrendszerének és izmainak erősítő és rugótanyá-tételére.
Ára:
1/2 palack 1 frt.
Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszer-tárban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszer-tár, Kornenburg, Bées mellett.
Szégy, csizlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Ujdonságok selyemkermékben

ugymint fehér, fekete és mindenféle más színben gyári árákon, a valódiság és tartóságért való jótállás mellett, méterenkint 35 kr-tól 12 frítig portó és vámmentesen házhoz szállítanak. Magánosok számára a legjobb, közvetlen megrendelési forras. Ezer meg ezer előmerő irat. Munkák franko. Svájczba levélporto kérészer.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
9051 selyemkermé gyárak szövetsége Zürich.
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók

Vértess gyógyász.-féle

keleti labdacok.

Használat előtt. Használat után.

Gyenge nőknél szép felt testit formát kölcsönöznek. Egy adag 3 frt. 7141
Kapható **VÉRTES L.** sasgyógytárban Lugoson 96. sz.

A budapesti asztalos ipartestület védnőkösége alatt álló butorszakosztály által alakított 7192

BUTORCSARNOK
VIII., Bérkocsis-utca 12.
az ipartestület saját házában állandóan készletben tart **háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezéseket.** Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek jó és szolid butorokat jutányos áron a közvetítőket illetőleg kereskedők mellőzésével az illető asztalos-mesterektől kézen vagy tetszészerinti megrendelés útján beszerezhetni.

LOHSE-féle Maiglöckchen
zsebkendő-illatszert — szappan arczpor — pipere-víz brillantine — Eau de Cologne.
Valódi csak akkor, ha a feltaláló cégét viseli.
Gustav Lohse
BERLIN, 45/46 Jäger-Strasse.
Kapható valamennyi illatszertészet, díszmár-ru-, gyúgyfüszertészet- és gyógyszer-tárban Ausztria-Magyarországon.

21. SZÁM. 1897. BUDAPEST, MÁJUS 23. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: tétélre — 6 *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 8 frt tétélre — 4 *
Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 5.— tétélre — 2.50
Külföldi előfizetésekben a postalling meghatározott viteldi is csatolandó.

Az ünneplés teljes sikerének biztosítása végett már régóta folytak az elő-készületek, melyekben igen tevékeny részt vett az állandóan Pozsonyban lakó Frigyes főherceg, nejével, Izabella főhercegnőasszonnyal együtt. Végre, a mint már minden intézkedés megtörtént, a város fölékesítéséhez fogtak, mely már május 15-én teljes ünnepi díszben állott, hogy a másnap reggel érkező uralkodót és háza tagjait méltólag fogadhassa. A közhangulat emelkedett-ségét csak az esős időjárás zavarta, mely a díszütnyék egy részét meg-rongálta. Az így támadt hézagokat azonban csakhamar pótolták.
A nagy napot megelőző szombaton sürűn érkeztek a vendégek a külön-böző irányokból egyre berobogó vasúti vonatokon, s este felé már annyira tele volt a város idegenekkel, hogy a szállások elégtelensége miatt még a

FRIGYES FŐHERCEG.

Izabella főhercegnő

A KORONÁZÁSI EMLÉKSZOBOR LELEPLEZÉSE POZSONYBAN.

NAGY FÉNYŰ UNNEPLÉS színhelye volt a múlt vasárnap, május 16-án, Pozsony város, mely régi múltjának azt a három századra terjedt időszakát, mikor nemcsak az országgyűlések, hanem a királykoronázások is benne tartattak, egy művészi emlékszóbor föllállításával kívánta örök emlékeztetvé tenni.
Az emlékmű, mint már köztudomású, egy szoborcsoport, melynek fő alakja a koronás fővel lóháton ülő Mária Terézia, a ma uralkodó Habsburg-Lotharingi ház ősanja, kinek paripája mellett jobb felől egy kurucz vitéz, bal felől pedig egy magyar főúr áll, mindannyi azon korszak híven ábrázolt öltözetében.

Az emlékműnek valamint létesítése, úgy fölavatása is első sorban Pozsony város ügye volt, de a leleplezés a király szavaként is nemzeti ünneppé nőtt az által, hogy a város meghívása alapján a király Ő felségén és a királyi ház számos főhercegen és főhercegnőjén kívül a törvényhozás, a kormány, az egyházi és katonai méltóságok, továbbá különféle hatóságok, tudományos és irodalmi testületek képviselői is megjelentek, kiknek seregét sok országnagy és a közös miniszterek megjelenése is gyarapította.

Feszty társaság palotájában
Városliget
Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem
óriási körkép. Látható:
reggel 9 órától esti 8 óráig
Az esti órákban villanyvilágításnál.
Belépő díj 50 kr. 7172
Gyermekek 30 kr, katonajegy őrmestertől lefelé 30 kr.

MÁGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János
Szegeden Cs. és kir. bizottságosan szab. éremmel- és művészi, feltalálója a reménytelenségnek.

ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

La Première Marque du Monde GUERLAIN
Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins: 15, Rue de la Paix, PARIS

"Eau de Cologne Régimentaire"
Délicieux parfum très apprécié pour la toilette du Corps.

"Crème de Fraises"
Cold-Cream Spécial Pour tonifier et adoucir la peau.

"Jardin de mon Curé"
Extrait pour le Mouchoir Remarquable par sa distinction.

"Pavon Sapoceti"
Absolument neutre pour la figure et les mains.